Poštnina plačana v gotovini | Leto LVII. | V Ljubljani, v soboto, dne 9. februarja 1929 | Št. 34 | Št. 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
(1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm v širino po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III. Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništvo telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6. Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Svetovni zgodovinski dogodek

Spravni akt med Vatikanom in Kvirinalom - Cerkvena država obnovljena

V torek, dne 12. februarja 1929, se bo slovesno podpisal spravni akt med poglavarjem vesoljne katoliške cerkve in italijanskim kraljem, ki bo vrnil papežu neodvisno, čeprav na minimalen obseg reducirano državo, ga priznal kot nikomur na svetu podložnega suverena in mu vrnil popolno svobodo. S tem se bo popravila krivica, ki jo je storilo novo italijansko kraljestvo l. 1870., ko je papeža oropalo lastne države in ga s svoje strani podvrglo sebi kot državljana Italije ter pravno smatralo celo vatikansko palačo kot svojo last. S tem je končan težak spor, ki je trajal skoro 60 let, Italija in Sv. stolica sta se spravili, učinek tega svetovno zgodovinskega dogodka pa je tolik, da se v svojih izdejstvitvah v bodočnosti ne more dovolj oceniti in v vseh svojih posledicah obseči.

Kakor smo že poudarjali, je vprašanje, kolik teritorij se je papežu vrnil, postranskega pomena. Sveta stolica noče v ničemer okrniti obsega, dejanske moči in prestiža neodvisne zedinjene Italije v njeni rimski prestolici. Zato je obseg papežu priznanega teritorija kolikormogoče majhen, na vsak način pa tak, da daje poglavarju katoliške cerkve popolno oznako od vsake druge posvetne oblasti neodvisnega suverena. Kajti tako zvana garancijska postava, ki jo je svojčas liberalna italijanska vlada sklenila, papežu ni v resnici nudila tiste svobode, ki jo kot poglavar cerkve neobhodno potrebuje, kar je najbolj dokazala svetovna vojna 1914—1918. Zakaj takrat so se morali pri Sveti stolici akreditirani poslaniki umakniti v Lugano, občevanje med papežem in škofi centralnih držav je bilo dolgo prekinjeno in položaj Svete stolice je bil negotov, nedostojen in čisto odvisen od samovolje italijanske vlade.

Akt, h kateremu se je odločil šef italijanske vlade, g. Mussolini, je brez dvoma znak vednobolj naraščajoče duhovne in moralne moči katoliške cerkve, ki je v dobi papeževega ujetništva po geslu Pija IX. per crucem ad lucem dozorela do sedanjega položaja, ko se njenemu poglavarju vrača svoboda, katere ga je oropala minula doba framasonske prepotence, fanatične protiverske propagande in plitvega liberalnega razumarstva. Gotovo je to od strani g. Mussolinija velik čin državniške dalekovidnosti in poguma kakor tudi pametnega umevanja lastnega interesa in interesov Italije, ki si je z vpostavitvijo neodvisnosti in svobode poglavarja 300 milijonov katoličanov gotovo pridobila simpatije velikega dela sveta.

Papež sam se bo odslej lahko svobodno gibal ne samo po Italiji nego po vsem svetu. Odvajeni tega, si ne moremo danes niti v dovoljni meri predstaviti, kakšnega pomena bo to dejstvo za povzdigo veličastja katoliškega kulta, za njega poglobljenje in razvoj, za upravo cerkve in razmah njenih kulturnih in moralničnih sil. Ogromen korak se bo s tem storil tudi v delu za zedinjenje pozitivno verujočega krščanskega sveta, pa v prizadevanju papežev, da se svet pomiri, narodi spravijo in podredijo naddržavnemu redu, ki je potreben za složno sodelovanje izobraženega človeštva. Tudi se ni bati, da bi se središče krščanstva po zgodovinskem aktu 12. februarja v kvar svojega vesoljnega poslanstva kaj navezalo na italijansko državo. Nasprotno. Cerkvi neprijazne sile bodo sicer sedaj nergale in skušale pomen epohalnega dogodka zatemniti, toda vse to je zgolj žalovanje za prenehanjem stanja, ki ga je bilo iz mržnje do katoličanstva in z namenom, da se kolikormogoče ovira duhovno poslanstvo cerkve, zakrivilo t. z. »svobodomiselstvo«.

Katoličani vsega sveta pa sprejemajo čin sprave med Vatikanom in Kvirinalom z neizmerno radostjo in razpoloženjem, dostojnim pomena vekovnega zgodovinskega dogodka.

Pogodba bo podpisana 12. febr.

Rim, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Vsi evropski listi objavljajo svetovno senzacijo, da je bil v sredo zvečer parafiran dogovor med italijansko vlado in Vatikanom o rimskem vprašanju. Po tem dogovoru je suverenost nekdanje papeževe države zopet obnovljena. Nova Cerkvena država bo dolga 5 km. Zato pa bo Vatikan priznal suverenost Italije nad ostalimi kraji nekdanje cerkvene države, ki jih je l. 1870. zasedla Italija. Poleg tega dobi Vatikan 1 milijardo lir kot protivrednost za tisto odškodnino, ki jo je l. 1870. Italija enostransko ponudila Vatikanu in ki je znašala letno 3 milijone lir. To vsoto, ki jo je papež vedno odklanjal, je Italija nalagala v angleško banko.

Dogovor bo objavljen 12. februarja na dan kronanja sedanjega papeža.

Dne 13. februarja bo italijanski kralj obiskal papeža, kar pomeni, da je sprava med Vatikanom in Kvirinalom dovršena.

Dne 14. februarja bo papež zapustil Vatikan, prvič od leta 1870., ter bo obiskal italijanskega kralja.

Oba se bosta potem v posebnem vlaku skupno odpeljala v Milan, kjer se bosta udeležila blagoslovitve novega semenišča v Venegono.

V tukajšnjih diplomatskih krogih se presoja ta dogovor kot dogodek svetovnozgodovinske važnosti, ki bo imel svetovnopolitične posledice, kakor bo tudi vplival odločilno na bodoče notranje življenje v Italiji.

Odmev tega dogodka v Italiji in v vsem svetu je velikanski.

Pred sklicanjem konzistorija

Pariz, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Po objavi sporazuma z Kvirinalom bo sv. oče sklical kardinalski konzistorij, kjer bo slovesno objavil konkordat z Italijo. Ta konkordat je za Cerkev izredno ugoden. Glavni uspeh Vatikana je, da je **vzgoja mladine urejena popolnoma v smislu zahtev katoliške cerkve**.

Francoski komentarji

Pariz, 8. februarja. (Tel. »Slov.«) Vsi pariški listi ocenjujejo sporazum med Vatikanom in italijansko vlado kot zgodovinski dogodek največjega pomena. Splošno mnenje je, da je Mussolini dosegel s tem najlepši uspeh svojega življenja. Zanimivo je, da cela vrsta listov, med njim itudi »Echo de Paris« izjavlja, da je stanje, da se kardinalski kolegij v večini sestavlja iz Italijanov, po sporazumu postalo zgodovinski anahronizem, ki je doslej onemogočal upravičene želje katoliških narodov, ki hočejo biti vsi zastopani v kuriji, in da ga torej ni mogoče več vzdrževati. (Dejansko danes število neitalijanskih kardinalov za 8 članov presega število italijanskih. — Opomba uredn.)

London naglaša svetovno važnost dogodka

London, 8. februarja. (Tel. »Slov.«) Tudi angleški listi označujejo sporazum med obema Rimoma za zgodovinski dogodek največjega pomena, ki bo izzval zunaj Italije dalekosežne akcije in reakcije. (?)

* * *

Cerkvena država v preteklosti

Velikost Cerkvene države se je v teku tisočletja menjala. Poleg mesta Rim, ki so v njem stolovali rimski škofje, je frankovski kralj Pipin l. 754 podaril papežu celo »Provincia Italia«, ki se je imenovala kot država »res publica Romana«. Zastopnik te države je bil papež. V 11. stoletju je ta država dobila od nemškega cesarja zraven še Benevent, Apulijo, Kalabrijo in Sicilijo. V 12. stoletju je podedoval papež del Mantue, Parmo, Modeno, Reggio, kar so mu pa nasilni nemški cesarji deloma zopet vzeli. L. 1512 je prišla k Cerkveni državi Bologna, 1532 Ancona, 1598 Ferrara, 1636 Urbino, 1649 Castro in Ronciglione. Tako je 17. stoletju obsegala Cerkvena država velik del Italije.

V 18. stoletju pričenja propad. Neapoljski Bourbonci so l. 1768 vzeli Benevent in Pontecorvo. L. 1797 je moral papež odstopiti Franciji poleg Avignona še Bologno, Ferraro in Romagno. Ostalo ozemlje Cerkvene države so Francozi 1798 spremenili v rimsko republiko, papeža Pija VI. pa odpeljali kot vjetnika v Valence, kjer je umrl 29. avg. 1799. L. 1800 se je v Rim vrnil papež Pij VII. ki je v ostanku svoje države uvedel zopet staro ustavo. Toda l. 1809 je Napoleon zopet vzel papežu državo, njega pa zaprl v Fontainebleau. Po dunajskem miru l. 1814 in 1815 je bila Cerkvena država zopet obnovljena. Obsegala je Ancono, Camerino, Benevent, Pontecorvo in dediščino (Bologno, Ferraro in Romagno), razun onega dela Ferrare, ki leži na levem bregu Pada. Ta del je vzela Avstrija. Pa tudi sedaj ni bil papež več edini gospodar v državi. Nekatere dele so imeli zavedene Avstrijci, deloma pa pozneje Francozi pod izgovorom, da ščitijo papeža. Njegovi protesti niso zalegli. Ko so Francozi l. 1838 odšli, so začeli rovariti Carbonari, ki so l. 1848 izvedli revolucijo. Toda Louis Napoleon je poslal francoske čete, ki so napravili mir, a zasedle tudi Rim. Avstrijci pa so po zmagah v gor. Italiji zasedli tudi Bologno. Ko so l. 1859 zapustili Bologno, Ferraro in Ancono, so se ta mesta združila s Pijemontom. Pozneje l. 1861 je Pijemont zasedel še nekaj dežel, tako da je ostalo le ena petina nekdanjih dežel papežu, ki je stoloval še v Rimu, katerega so imeli zasedenega Francozi. Ko so l. 1870 odšli zadnji francoski vojaki iz Rima, je Rim padel in z njim zadnji kos nekdanje Cerkvene države.

Italijanska vlada je papežu pustila Vatikan za bivališče. Tja se je papež umaknil in ga ni več zapustil. Italija je papežu ponujala letne odškodnine 3,225.000 frankov. Toda to so papeži vedno zavračali, ker se je nad premoženjem Cerkve izvršil rop.

Temperatura zopet pada

Belgrad, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Včeraj in danes je zopet pritisnil mraz. V Belgradu se je temperatura od —11 znižala na —22. V državi je bilo stanje to-le: Kragujevac —29, Sarajevo —27, Veliko Gradišče —27, Koviljačka banja —25, Petrovaradin —22, Niš —18, Skoplje in Kosovska Mitrovica —15, Zagreb —14, Vis —6, Mostar —3. Samo v Kotorju je bilo plus 2 stopinji Celzija. Radi **ostrega mraza nastopajo za železniški promet nove težave.** Proga Skoplje—Gostivar se je očistila. Dalje se poroča, da se čisti proga Gostivar—Ohridsko selo. Očiščena je proga Gostivar—General Hanri. Čisti se proga Kičevo—Presek. Promet Paračin—Zaječar je otvorjen.

Liška proga deloma očiščena

Zagreb, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Čiščenje liške proge je toliko napredovalo, da se je vzpostavil promet **Zagreb—Gospič**. Nadalje se čisti proga Gradac—Pribudič. Med stražnicama 108—109 so viharji progo znova zametli, tako da je ponekod sneg zopet do 50 cm visok na progah.

Mraz na Poljskem

Varšava, 8. febr. (Tel. »Slov.«) V okolici Vilne je včeraj padla temperatura **do — 44 stopinj Celzija.** V vzhodni Galiciji je bilo — 38, v Varšavi pa — 26 stopinj Celzija. Mnoge šole so radi mraza zaprte in v železniškem prometu je velik nered.

Mraz v sveti deželi

Jeruzalem, 8. februarja. (Tel. »Slov.«) Vzdolž levantske obale divjajo hudi viharji. V Aleksandriji je **včeraj prvič, odkar ljudje pomnijo, več ur snežilo.** Na Libanonu je padlo 4 metre visoko snega. Reka Jordan je silno narastla in odplavila most Allenby, ki je vezal med seboj vzhodno in zahodno Palestino. Promet med Beyrutom in Damaskom ter med Haifo in Beyrutom je prekinjen.

Naša popustljivost za zboljšanje prometa z Grčijo

Belgrad, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Vaš dopisnik je iz povsem zanesljivega vira zvedel, da je Jugoslavija ponudila Grški take pogoje glede tarifov in splošnega prometa med obema državama, in sicer ne samo na meji, ampak tudi v solunskem in jugoslovanskih pristaniščih, da je pričakovati, da bo Grčija, če ima resnično dobro voljo za prijateljske razmere z nami, te pogoje brez nadaljnega sprejela. Grčiji smo šli v vseh materialno važnih vprašanjih na roke in smo jim v vseh točkah, zlasti glede železniških tarifov popustili.

Redukcija ne bo prevelika

Belgrad, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Nekatera ministrstva, ki so reducirala uradništvo v svojih področjih, so nekaj uradnikov zopet sprejela nazaj in jih prevedla na dnevničarje. Po tem se sklepa, da redukcija ne bo tako izdatna, kot se je prvotno govorilo, razven če bi finančni minister prav izdatno skrčil izdatke v proračunu.

Industrijci za reformo statistike o zunanji trgovini

Belgrad, 8, febr. (Tel. »Slov.«) Statistika zunanje trgovine tujih držav, Češkoslovaške, Madjarske, Avstrije, Nemčije in drugih držav prinaša poleg drugih pregledov tudi pregled zunanje trgovine po skupinah predmetov, po mednarodni shema, sprejeti na mednarodni konferenci v Bruslju z dne 31. marca 1913. Ti predmeti so sledeči: 1. živina, 2. hrana in pijača, 3. sirovine in polizdelki, 4. izdelki; zlato in srebro, neobdelano ter zlati in srebrni novci. Taki pregledi kažejo v velikem obrisu gospodarsko strukturo posameznih držav na podlagi zunanje trgovine. Ker naša vladna statistika takih pregledov ne prinaša, je centrala industrijskih korporacij izdala tak pregled. Iz tega pregleda je bilo razvidno, da znaša uvoz gotovih izdelkov v našo državo 73%, izvoz gotovih izdelkov v druge države pa samo 5% skupnega izvoza. Živina, predmeti za hrano in pijače, v glavnem neobdelani, dalje sirovine in polizdelki tvorijo pa 95% našega izvoza. Ogromen uvoz gotovih izdelkov blaga na eni strani, izvoz neobdelanega, ali polizdelanega blaga na drugi strani dokazuje nerazvitost našega gospodarstva in potrebo, da se domača delavnost čim bolj razvija, da se poveča izvoz gotovih izdelkov, ker ima od proizvajanja gotovih izdelkov ljudstvo in država največ koristi. Ker so statistični pregledi zunanje trgovine po skupinah bruseljske konvencije velike važnosti, je Centrala industrijskih korporacij zaprosila s posebno spomenico finančnega ministra dr. Šverljugo, da se po zgledu drugih držav tudi pri nas objavljajo podatki o gibanju naše zunanje trgovine, in sicer po navedenih skupinah in vsaj enkrat na leto.

Ali je vojaška realka enakovredna realki?

Belgrad, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Lansko leto je prosvetno ministrstvo odredilo, da se višja vojaška realka smatra kot realka. Njena spričevala veljajo kot realčna spričevala. Prosvetni svet je proti temu protestiral, ker da to le matura na realki ali gimnaziji tisto sredstvo, ki daje pravico do vstopa na visoke šole, torej tudi pot do I. kategorije. Zato od ministra zahteva, da prejšnji svoj odlok glede te višje vojaške realke razveljavi.

Nove uradne ure

Belgrad, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Na podlagi odredbe predsednika vlade so vsa ministrstva določila uradne ure na državnih uradih od 8 do 12 in 15 do 18, ob sobotah od 8 do 13. Ministri opozarjajo uradništvo, da se bo v tem pogledu vršila stroga kontrola. Ob nedeljah in praznikih se mora vršiti dežurna služba. Novo določene uradne ure stopijo v veljavo 10. t. m.

Avdijence. V dvoru so bili kmetijski minister dr. Frangeš, zastopnice ženske zveze in zastopnik evangejske cerkve Pop.

A. Gosar:

Reforma uprave

Z zahtevo, da se morajo spisi, ki to dopuščajo, sproti reševati, je kajpak združena nevarnost, za tako zvano pošiljanje spisov »na šetnjo«. (Nemci imajo za to izraz »Schleifer«). To se pravi, uradnik, ki se mu ne zljubi, da bi predmet preštudiral ter ga definitivno rešil, pošlje spis kamorkoli na »poizvedovanje«, po kake nepotrebne podatke, v priključitev kakega nepotrebnega ali izmišljenega spisa itd Prav te dni sem čul pripovedovati, o takem aktu, ki je imel že okrog 25 številk vložnega zapisnika (to se pravi, da je bil najmanj že pri 12 uradih), pa je bil za končno rešitev prav tako malo zrel kot ob začetku.

Če bi bil dotični uradnik, ki je zagrešil to »izprehajanje« spisa v nevarnosti, da bo moral, če mu pridejo na sled, za vsako tako nepotrebno »šetnjo« plačati, recimo, samo 20 Din kazni, bi si gotovo premislil, tako ravnati. Sicer pa ne bi bilo niti najmanj krivično, če bi takega človeka enostavno postavili na cesto. Dobro je le, da so ti grehi razvidni iz spisov. Zato bi jih ne bilo posebno težko zatreti. Trebalo bi le posvetiti tej stvari nekaj pozornosti.

Druga, prav tako silno važna točka je, odpraviti iz uradov nepotrebno delo zlasti vse nepotrebno pisarjenje. Nepotrebno pisarjenje je poleg prepočasnega reševanja spisov največje zlo naše, pa menda tudi vsake druge javne uprave.

Vzrok tega tiči v sledečem: Tehnični ustroj javne uprave je predvsem delo uradnikov. To tudi ne more biti drugače. Vsa šola in vaja uradništva pa je taka, da ubije v njem slehern smisel za to, da upravni posli, zlasti da pisarjenje v upravi tudi nekaj stane. Papir in črnilo, prostore, kurjavo in razsvetljavo, vse to dobi uradnik v uradu, tipkarice, sluga in druge pomožne moči so tudi že tam, pošta je zastonj in vsi, katerim piše, jih česa prosi, mu odgovarjajo, mu morajo odgovoriti, vsaj akt mu morajo vrniti.

Kaj čuda, če se uradniku skoroda ne pojavi vprašanje, kdo vse to pisarjenje plača oziroma, koliko to stane? K večjemu da mora v lastnem uradu šteditі, recimo pri kurjavi, morda celo pri razsvetljavi. Toda tega so krivi »prenizki krediti«. Vsi uradi, ki se nanje po potrebi in nepotrebi obrača, pa mu ustrezajo, kakor vedo in znajo — ker je to pač njihova naloga. Državni uradnik, ki bi si kdaj zastavil vprašanje, koliko stane državo to in ono pisanje, kateremu bi se dalo — brez škode — lepo izogniti, je pač redka prikazen.

Tipičen primer, ki nam to stvar spričuje, je znamenita prevedba starih kronskih upokojencev na dinarje. Naraven človek bi mislil, da se bo to zgodilo enostavno tako, da bo odslej vsak upokojenec dobival, toliko dinarjev, kolikor je prej prejemal kron. O, ne, birokrat, ki ga pisarjenje nič ne stane, jo je moral drugače pogruntati. Določil je, da se morajo vsi kronski upokojenci najprej povsem formalno prevesti na dinarske plače, kakor so prevedli svojčas aktivne uradnike. Šele na podlagi te prevedbe, se jim odmeri dinarska pokojnina. In vse to kljub temu, da — razen morda pri višjih stopnjah — menda sploh ni bogve kake bistvene razlike, med tako izračunano pokojnino in pa med enostavnim povišanjem iz kron v dinarje.

Koliko nepotrebnega dela in koliko stroškov državi je povzročila samo ta nesmiselna odredba! Kje na svetu bi si kak privatnik, privatno podjetje ali zavod kaj takega privoščilo?

Ali ta-le primer: Invalidu dovolijo iz narodnega invalid. fonda 1.000 Din posojila. Da se to posojilo izplača, morata na priznanici jamčiti za invalida dva ugledna in premožna občana. Podpise teh dveh jemcev, pa mora overoviti — rekli boste župan, toda ne, — ves občinski odbor in, če se ne motim, mora župan še podpise občinskih odbornikov posebe overoviti! To ni morda šala! Tako sem to stvar svoj čas v ministrstvu zasledil. Razume se, da je priznanica romala — seveda preko vseh instanc t. j. velikega župana in sreskega poglavarja — po petkrat sem in tja, predno je bilo vse v redu. Ali ni več ko jasno, da je mogel kaj takega zamisliti samo človek — njegovega imena žal nisem mogel dognati — ki mu je pisarenje poklic oziroma delo, ki očividno nikogar nič ne stane?

To je pomanjkljivost, včasih vprav bolezen, ki je birokracija sama ne bo nikdar odpravila. Z vsem tem, kar sem tu navedel, nočem uradništvu nasplošno ničesar očitati. Uradnik mora biti — vsaj do neke mere — birokrat. Zakaj brez tega ni reda. In nered je še slabši od pretirane birokracije. Zato pa je naloga in dolžnost drugih, ki niso uradniki, da držijo birokracijo v pravih mejah.

Po mojem ni treba nič drugega, kot izbrati nekaj ljudi, ki upravo poznajo, ki pa niso okosteneli v birokratskem mehanizmu, marveč imajo smisel za to, kar je praktično. Tem treba poveriti, da bodo od časa do časa pregledali v vsakem resoru upravo z opisanih strani ter vse nepotrebno delo in zlasti vse nepotrebno pisarjenje omejili do najnižje mere. Seveda bi bilo treba v to svrho izpremeniti tudi celo vrsto obstoječih zakonskih in naredbenih predpisov. Toda to delo bi se resnično izplačalo ter bi rodilo državi obilo gmotnih in političnih koristi.

V neposredni zvezi s tem je kajpak vprašanje čim popolnejše dekoncentracije oziroma decentralizacije državne uprave. Tudi arhivska služba tvori pri nas važno poglavje. Samo po sebi pa se končno razume, da je z reformo uprave spojena tudi ureditev uradniškega vprašanja. Postopna, pa izdatna redukcija uradništva, v prvi vrsti onega, ki ne bi bilo kos nalogam preurejene uprave, bi bila neizogibna posledica take upravne reforme. Na drugi strani pa je prav tako gotovo, da se brez primerne, več let trajajoče selekcije državnega uradništva in brez odgovarjajočega povišanja uradniških plač omenjeni bistveni nedostatki uprave ne dajo odpraviti. Toda to je že drugo poglavje.

Sovjetska „miroljubnost“

Pred podpisom Litvinovega protokola - Sovjetski ultimatum

London, 8. februarja. (Tel. »Slov.«) Kakor piše »Daily Express«, je angleški poslanik v Kabulu potrdil ruski ultimatum Habib ulahu. Sovjetska vlada zahteva v roku 48 ur zadoščenje za slabo ravnanje z 10 Amanulahovimi ruskimi častniki in plačilo 5 milijonov funtov za dobavljeno orožje in municijo.

Varšava, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Neki jutranji list poroča iz Rige, da Estonska in Latvija nista edini v tem, ali naj podpišeta Litvinov protokol obenem s Poljsko in Romunijo, ali pozneje. Estonska je za to, da podpiše istočasno, Latvija pa hoče počakati. V Moskvo dospeli romunski delegat Davilla iz Varšave je izjavil poljski brzojavni agenturi, da svetuje baltiškima državama, da takoj sopodpišeta, da ne bo mogoče razločevati signatarnih držav prve in druge vrste.

Moskva, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Po uspehu razgovorov latiškega in estonskega zunanjega ministra v Rigi se tu smatra, da se bo Estonska pridružila podpisu Litvinovega protokola obenem s Poljsko in Romunijo, če bo parlament odobril danes Kellogov pakt. Podpis se pričakuje za jutri, ker očividno čakata Poljska in Romunija na končno odločitev Estonske in Latvije. Romunski poslanik Davilla je imel danes prvi razgovor z Litvinom, rok za podpis pa se ni določil, ker je Poljska želela danes še razjasnitev nekaterih podrejenih formalnih vprašanj.

Riga, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Ratifikacija Kellogove pogodbe kot predpogoj za pristop Latvije k Litvinovemu protokolu bi se imela v latvijskem parlamentu izvršiti danes potom nujnega predloga. Radi ugovora komunistov, ki hočejo očividno preprečiti skupni podpis protokola s Poljsko, se more ratifikacija izvršiti najpreje [illegible] v ponedeljek.

Pogreb španske kraljice

Madrid, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Z vsem sijajem srednjeveškega španskega žalnega ceremoniela se je izvršil včeraj ponoči pogreb kraljice-matere Marije Kristine. Ko je včeraj truplo ležalo v dvorni kapeli, so se ves čas brale sv. maše. Ljudstvo je imelo pristop k odru, kralj pa je prepovedal fotografiranje trupla in se tudi ni smelo balzamirati. Ob 9.30 je šel žalni sprevod skozi špalir vojaških čet na severni kolodvor. Osem črnih konj je vleklo mrtvaški voz, kateremu so sledili španski grandi, dvorni uradniki in služabništvo, vsi v starodavnih oblačilih, dalje kraljeva telesna straža na konjih, dočim člani kraljeve rodbine ni vlada ni bila prisotna. Na kolodvoru pa so bili zbrani Primo de Rivera, vsi ministri in diplomatski zbor. Ob 12 je dospel vlak na kolodvor v Escorialu, kjer so izročili krsto priorju avguštinskega samostana. Samo prior in nekateri menihi so prenesli krsto v grobnico. Šele po 40 letih se bo izvršil pravi pogreb v grobnici, kjer so pokopani skoro vsi španski kralji in kraljice od Karla V. dalje. V grobnici je 26 oddelkov za krste, ki so že vse zasedene razen treh. Med ljudstvom je razširjena govorica, da na Španskem ne bo več kraljev, ko bo grobnica polna.

Pripustitev verskih redov v Franciji

Pariz, 8. februarja. (Tel. »Slov.«) Meščanski mir v francoski zbornici, ki je imel varovati vlado pred potresi med reparacijskimi pogajanji, je sedaj omogočil gladko rešitev členov o zopetni pripustitvi verskih redov, vsaj v odboru. Zunanji odbor je včeraj te člene sprejel v obliki, kakor jo je predlagala vlada.

Upor v Indiji

87 mrtvih, 620 ranjenih

London, 8. februarja. (Tel. »Slov.«) V Bombayu so se danes nemiri nadaljevali. Vojaške čete so bile ojačene in so morale večkrat rabiti orožje. Davi je bilo ubitih nadaljnjih 6 Hindov. Skupno število mrtvih znaša dosedaj 87, ranjenih pa 620.

Ponesrečen atentat

Paris, 8. febr. (Tel. »Slov.«) V poslopju italijanskega lista »Uniona« v Tunisu so neznani storilci vtihotapili bombo, ki je k sreči eksplodirala že pred začetkom dnevnega dela, podrla nekoliko zidov in razbila vse šipe. Poškodovana sta tudi italijanski konzulat in italijanska šola, ki ležita nasproti. Kakor se čuje, je ta atentat odgovor na velike fašistične prireditve, ki so bile včeraj v Tunisu o priliki prihoda novega italijanskega generalnega konzula.

Nov finančni škandal

Pariz, 8. februarja. (Tel. »Slov.«) V Parizu imajo že zopet nov finančni škandal. Odkar obstoji pariška borza, se je prvič uvedla kazenska preiskava radi dogovarjanja za spekulativne mahinacije, in sicer radi lansiranja akcij družbe Societe Miniere Franco-Belge. Ta družba je bila lansko leto ustanovljena s kapitalom 3.8 milijonov kot nadaljevanje neke srbske rudniške družbe. Družba trdi, da ima na Balkanu velika posestva, da ima v Franciji koncesijo za pridobivanje zlata in patent za sintetična goriva. Sedaj se je izkazalo, da balkanskih rudnikov sploh ni, da se vrši radi pridobivanja zlata zelo dvomljiv proces in da je patent za goriva brez vrednosti. Družba pa je navzlic temu povišala kapital na 30 milijonov in gnala akcije od 159% na 1300%.

Požar uničil muzej v Brnu

Praga, 8. febr. (Tel. »Slov.«) V deželnem muzeju v Brnu je ogenj popolnoma uničil etnografski oddelek. Radi gašenja so se udrla tla, vsled česar je bodo poškodovan tudi zgodovinski oddelek muzeja.

Dunajska vremenska napoved: Mraz bo nekoliko odnehal, posebno pozneje. Ostalo bo jasno, ponekod jutranja megla.

Angleški kralj zdrav

London 8. febr. (Tel. »Slov.«) Angleškega kralja so preiskali z röntgenovimi žarki in dognali, da so njegova pljuča normalna. Oficielno se objavlja, da bodo kralja prepeljali v Bognor na južni angleški obali jutri dopoldne ob 10.30.

Delavska stranka napreduje

London, 8. febr. (Tel. »Slov.«) V Londonskem volivnem okrožju Sud-Battersea je pri ožjih volitvah delavska stranka z majhno večino iztrgala mandat konservativcem.

Pred justifikacijo Prpiča in pajdašev

Zagreb, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Kakor smo snoči poročali, je sodni stol prejel od Stola sedmorice akt o usmrtitvi Prpiča in njegovih tovarišev, oziroma o pomilostitvi treh. Pomiloščeni so: Franjo Smojver na 15 let težke ječe, Ibrahim Prpić na 20 let, Nikola Budak od 15 na 10 let. Smrtna kazen za Prpića Malega, Nikola Brdarića, Mijo Vrbanca in Marjana Krmpotiča je potrjena. — Krvnik Dragotin Hart je bil brzojavno pozvan v Zagreb. Usmrtitev se bo najbrž izvršila v torek ali sredo. Obsojenim se bo smrtna kazen naznanila neposredno pred usmrtitvijo. Krmpotičeva mati je v Belgradu. Prosila je, da bi bila sprejeta od Nj. Vel. kraljice, katero bo prosila milosti za svojega sina.

Zbirke po šolah prepovedane

Belgrad, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Prosvetni minister dr. Boža Maksimović je izdal dve naredbi. V prvi prepoveduje, da bi učitelji oziroma profesorji poučevali proti plačilu, zlasti tiste, ki so iz njihovih razredov. Ravno tako njihove žene. Druga naredba prepoveduje zbirke po šolah: denarja, priporočila knjig itd.

Spremembe v organizaciji gledališč

Belgrad, 8. febr. (Tel. »Slov.«) V prosvetnem ministrstvu izdelujejo zakon o umetnostnih ustanovah. Po tem zakonu bodo samo tri državna gledališča, v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani, ki bodo nosila ime državnega gledališča. Ostala gledališča bodo oblastna. Po novem zakonu umetniki ne bodo več v uradniški kategoriji kot dosedaj. Kar jih je bilo dosedaj nastavljenih po starem zakonu, ostanejo. Glede novo nastavljenih pa se bo sklenil dogovor med državo in umetniki. Stalno se bodo namestile le moči s posebnimi zaslugami.

Čisti dobiček Narodne banke

Belgrad, 8. febr. (Tel. »Slov.«) Bilanca Narodne banke izkazuje čistega dobička 29 milijonov 760.528 Din. Upravni odbor je sklenil, da se izplača na vsako akcijo 400 Din ali 5.5% do 6%. Skupna vsota znaša 24. Ostanek gre v poseben fond za izpopolnitev dividend.

Belgrajske vesti

Belgrad, 8. febr.

Zunanjega ministra je danes obiskal bolgarski poslanik na našem dvoru Vakarevski. Njegov obisk je v zvezi z otvoritvijo bolgarske meje.

Finančno ministrstvo dela na oblastnih proračunih. Skoro vsi proračuni so se odobrili razen proračuna za zetsko oblast. Pri črtanju in pregledovanju oblastnih proračunov je veljalo načelo, da se čimbolj zaščiti proizvajanje in blagovni promet. Vse postavke, ki se ne strinjajo s tem načelom, so se črtale.

Finančni minister je odobril zagrebški občinski proračun, ki znaša 92 milijonov Din. Črtale so se tiste postavke, ki se nanašajo na prenos premoženja.

Zdaj se pregleduje proračun mariborskega mesta. Iz ostalih mest proračuni še niso bili prišli. Tako iz Ljubljane, Sarajeva in Splita.

Finančno ministrstvo je poslalo po velikih županih vsem občinam okrožnico, da naj se občine v vseh poslih, ki se nanašajo na samouprave, obračajo neposredno na glavno računovodsko ravnateljstvo, oddelek za sestavljanje proračunov.

V stalni zakonodajni svet za Slovenijo je pravosodni minister poklical ljubljanskega prof. dr. Milana Ekerlja.

Ali hočete nov stanovanjski zakon?

Od raznih strani smo prejeli utemeljene pritožbe, da so nekateri hišni posestniki znova zvišali najemnine. Nekateri so šli s povišanjem celo tako daleč, da zahtevajo za svoja stanovanja **že 65 kratno predvojno najemnino,** pri čemur velikodušno prepuščajo strankam, da skrbe same za vsa popravila. Pri tem pa je treba povedati še to, da se ta poviševanja izvršujejo brez vsakega ozira na socialen položaj najemnika. Tako se zahteva od uradnika, ki nima niti 3000 Din mesečne plače, po 1200 in tudi še več mesečne najemnine. Če si upa najemnik na to opozoriti, pa sledi ciničen odgovor, da komur ni prav, si lahko poišče drugo stanovanje. Kje pa najti drugo stanovanje, tega ne pove nihče in zato najemnik nima nobene druge možnosti, ko da še bolj skrči vse svoje izdatke — če je to sploh še mogoče — in plača tudi za svoje razmere mnogo previsoko najemnino.

Bodi v čast hišnim posestnikom poudarjeno, da velik del njih ne ravna tako in znani so nam slučaji, ko je ostala najemnina te leta in leta ista in ko hišni posestniki iz lastne iniciative upoštevajo tudi socialne razmere najemnikov.

Ali ne vsi, kakor jasno dokazujejo upravičene pritožbe najemnikov. Samo tem hišnim posestnikom veljajo tudi naše besede.

Jasno je, da se mora tudi hiša rentirati, toda kakor vsaka druga stvar, mora imeti tudi ta rentabiliteta svojo **mejo.** In mislimo, da mora biti vsak hišni posestnik zadovoljen, če je najemnina dosegla v zlati valuti isto višino ko pred vojno. Treba vendar upoštevati tudi to, da je večina hiš že po večkrat amortizirana in vsak razumen gospodar bo zadovoljen, če mu donaša hiša vedno enako visoke dohodke, pa čeprav je vrednost hiše vedno manjša.

Zato hišnih posestnikov, ki zvišujejo najemnine čezmerno, kratkomalo ne razumemo. Od ljudi se vendar sme zahtevati samo to, kar morejo plačati. Kar presega njih moči, to je napačno, ker tega kratkomalo ni mogoče dobiti. Ljudje pa tudi ne morejo stanovati na prostem, temveč morajo za vsako ceno biti pod streho. In ne v luknjah, da bi umirali od bolezni kar trumoma, temveč v stanovanjih, ki odgovarjajo vsaj najprimitivnejšim zahtevam higiene. Če družba ljudem takih stanovanj ne daje — in s pretiranimi najemninami se ljudem stanovanja odvzemajo — potem morajo ljudje občutiti skrajno sovražnost do družbe **in tla za komunistično propagando so ustvarjena.**

Kakor hrana in obleka, tako spada tudi stanovanje med **neobhodne** potrebščine človeka in zato morata družba in država skrbeti za to, da imajo ljudje stanovanja. V »temnem« krščanskem srednjem veku je bilo izključeno, da bi kdo ne imel stanovanja — če lastnega ali najetega ne, pa so bili tu od cerkvene in zasebne dobrodelnosti ustanovljeni brezplačni in spodobni azili. Brezstanovanjskost je produkt šele moderne velekapitalistične dobe. Moderne države so po vojni, ko je bila stanovanjska beda na višku, s posebnimi zakoni obvarovale ljudi, da niso bili vrženi na cesto. Kakor so bili ti stanovanjski zakoni potrebni, vendar so bili le izjemni ukrepi in zato jih je država polagoma odpravljala v prepričanju, da bodo tudi hišni posestniki imeli sami to uvidevnost in ne napenjali loka preveč. Če že ne iz socialnih nagibov, pa vsaj zato, da ne dožive nov stanovanjski zakon, ki bi jih iz hišnih posestnikov dejansko spremenil le v hišne upravitelje.

Kakor pa vse kaže, nekateri hišni posestniki nimajo niti te uvidevnosti in zvišujejo najemnine, kakor da bi živeli vsi ljudje v izobilju in kakor da bi bilo čisto izključeno, da bi prišel nov stanovanjski zakon.

Toda ti neuvidevni hišni posestniki se silno motijo, ker stanovanjski zakon bo moral priti, če bo lok preveč napet. Zaradi nekaj **pohlepnih** in nerazsodnih ljudi ne bo nihče dovolil, da bi ljudska nezadovoljnost zavzela nevaren obseg in da bi želi komunisti. To si naj ti gospodje zapomnijo in če ne verujejo nam, naj pogledajo na Češkoslovaško, kjer je vlada pravkar vložila zakonski načrt o podaljšanju stanovanjskega zakona do l. 1937.!

In še nekaj! Ljubljana se ne more razviti, ker ni stanovanj, ker ni prostora za dotok, ki sili od vseh strani v mesto. Od tega imajo največjo izgubo trgovci, obrtniki in podjetniki, ki so po večini tudi hišni posestniki, ker je pač danes tako, da človek težko živi, če ni prav nič drugega ko hišni posestnik. Časi, da bi človek živel samo od tega, kar podeduje, se bližajo koncu, ker danes treba delati, in sicer morajo delati vsi, pa naj bodo bogati ali revni.

Naj zato poviševalci najemnin preudarijo še enkrat svoj korak in naj ga revidirajo, če nočejo, da bo to storil novi stanovanjski zakon, ki postane neodložljiv, če bodo nekateri hišni posestniki tako brez uvidevnosti, da bodo sami prisilili državo, da seže po izjemnih ukrepih. In naj vedo gospodje, da tudi brezparlamentarni režimi skrbe za to, da ljudje niso brez strehe in da jih preveč ne odirajo. Monarhična samovlada in reakcija namreč ni treba da bi bila eno in isto, kakor mislijo čisto napačno nekateri naši »gospodarski krogi«...

Kazenski zakonik. Pravosodni minister dr. Milan Srskić je dal danes kazenski zakonik v tisk »Službenim novinam«, ki bodo najbrže jutri izšle. Med izvršilnimi naredbami je določba, da stopi ta kazenski zakon v veljavo z razglasitvijo v »S. N.«, obvezno moč pa dobi s posebnim zakonom.

Kmetijski minister je danes zahteval od finančnega ministra 12 in pol milijona Din kot četrti obrok od 50 milijonskega kredita za ravnateljstvo za kmetijski kredit.

Krediti za novo postavljanje ljudskošolskih učiteljev je otvorjen. V Sloveniji se bo nastavilo 14 abiturientov.

Socialna vprašanja

Delavski dnevi v Ljubljani

V dneh od 15. do 18. februarja bo Ljubljana središče važnih prireditev, katerih se bodo udeležili zastopniki cele države. Dne 17. februarja bo namreč slovesna otvoritev palače Delavske zbornice v Ljubljani. Z ozirom na to bodo še druga važnejša zborovanja in sicer po sledečem redu:

V petek 15. febr.: Ob 10 konferenca centralnega tajništva delavskih zbornic pod vodstvom »Pokojnin. zavoda za nameščence«.

Ob 15 seja upravnega odbora Delavske zbornice za Slovenijo.

Ob 20 v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev skioptično predavanje centralnega tajnika delavskih zbornic g. dr. Živka Topaloviča **o plinski vojni.**

V soboto 16. febr.: Ob 10 v čitalnici »Prosvetnega odseka« Delavske zbornice enketa o pokojninskem zavarovanju privatnih nameščencev. Te enkete se bodo udeležili delegati vseh organizacij privatnih nameščencev v državi in zastopniki »Pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani«. Enketo organizira Delavska zbornica v Zagrebu.

V istem času se vrši v pisarni knjižnice »Prosvetnega odseka« konferenca prosvetnih referentov delavskih zbornic.

Ob 15 v posvetovalnici Delavske zbornice seja odbora centralnega tajništva.

Od 16 do 19 v prostorih strokovnih zvez seje klubov delegatov plenuma Delavske zbornice.

V nedeljo, dne 17. febr.: Ob pol 11 svečana otvoritev palače Del. zbornice. Otvoritve se udeleže zastopniki in delegati delavskih strokovnih organizacij, vabljeni so pa tudi zastopniki oblastev, socialnih ustanov in vsi, ki so si stekli s svojim sodelovanjem zaslug na socialno-političnem polju.

Ob 20 v novi dvorani palače Delavske zbornice koncert, na katerem nastopi splošno znani pevski zbor »Grafike« in solisti naše opere.

V ponedeljek, dne 18. febr.: Ob 9 šesta seja skupščine Delavske zbornice s tem-le dnevnim redom: 1. Odobritev zapisnika zadnje skupščinske seje. 2. Poročilo predsednika. 3. Poročilo tajnika. 4. Poročilo blagajnika. 5. Poročilo finančne kontrole. 6. Računski zaključek za poslovno leto 1928-29 7. Proračun za poslovno leto 1929-30. 8. Razno.

Ministrstvo za promet je dovolilo v svrho proslave polovično vožnjo.

Zadruga pristaniških delavcev

Pristaniški delavci, ali kakor jih v Trstu imenujejo, fakini, so tiste vrste delavski stan, ki je bil najbolj zanemarjen od vseh. Seveda ne samo v Trstu, ampak tudi v naših pristaniščih so pristaniški delavci bili vedno prepuščeni samim sebi. Med nje so sicer hodili socialistični in komunistični agitatorji, jih prepajali s svojim marksizmom, a svojega stanja si s tem nihče ni izboljšal. Da so se krščanski ljudje v obmorskih krajih tako malo brigali za te velike trpine, je velika napaka, če nočemo reči greh. Neglede na to, da so pristaniški delavci tudi ljudje, katerih duhovna in telesna usoda bi kristjanu že radi tega ne smela biti deveta briga, so pa tudi sinovi naših vasi, s kmečke grude so večinoma izšli. Zato bi se za nje morali še bolj brigati.

Sedaj beremo, da se je našel nekdo, ki se je začel za nje zanimati in jih organizirati. In to na način, ki ne obljublja le besedi, ampak tudi dejanj in uspehov, če Bog da. Hrvatski listi poročajo namreč, da se je na Sušaku ustanovila »Gospodarska zadruga luških delavcev«. Zadruga se je osnovala s pomočjo Zadružne zveze v Zagrebu. Namen zadruge je moralno in gmotno dvigati pristaniško delavstvo, ki je v moralnem oziru doslej bilo prepuščeno komunistom in socialistom, v gmotnem oziru pa so ga stiskali razni špediterji. Sedaj bodo delavci v svoji zadrugi sami svoji.

Dne 21. januarja je nova zadruga prevzela prvo naročilo: skladanje lesa v ladjo, namenjeno v Benetke. Ko bo zadruga dobila svoja skladišča, se bo njen delokrog povečal. Zanimivo je, da je predsednik zadruge Slovenec. V vodstvu pa so sami možje, vzgojeni v katoliškem gibanju, kar jamči za pošteno delo.

Poročene ženske v službah

Brez dvoma je to za družbo slabo, če morajo družinske matere po službah za kruhom, mesto da bi vršile svoj poklic doma. So krive temu razmere in gospodarski red. Posebno se to opaža po vojni.

V Nemčiji vlada posveča temu vprašanju več pozornosti. Zato zbirajo statistični uradi podatke o zaposlenosti poročenih žena. Iz teh podatkov vidimo:

Nameščenk ni veliko poročenih. Največji procent izkazuje Berlin, a še ta le 14%. Imajo pa poročene nameščenke boljše plačane može in pa konkurenca neporočenih je večja.

Delavk je največ po predilnicah. Saške predilnice imajo 37% poročenih delavk. So pa predilniške stroke in oddelki v Saških predilnicah, kjer dela celo 64.5% omoženih delavk.

V oblačilni industriji na Saškem je 24% omoženih žensk. V tobačni tovarni v Meiningen je kar 80% poročenih; v papirnicah le 23.2%, v kemični industriji 22%, v elektrotehniški 20,3%. — Od l. 1899 se je število poročenih delavk znatno povečalo, kar pomeni poslabšanje življenjskih razmer.

Kaj je novega

Koledar

Sobota, 9. februarja. Apolonija, Ciril Aleks., Lunina sprememba: Mlaj ob 18.55. Po Herschlu se napovedujeta dež in sneg.

10.000 delavcev v Nemčijo in Francijo iz Slov. Krajine

Murska Sobota, 6. febr.

Pri borzi dela v Murski Soboti se je doslej prijavilo za Nemčijo že čez 4100 delavcev, in to večinoma mož in fantov najboljših let. Potni listi z malenkostnimi stroški stanejo približno 47 Din.

Slično pogodbo kot z Nemčijo so sklenili tudi s Francijo. Toda za sedaj vlada med prebivalstvom večje zanimanje za Nemčijo kot za Francijo, ker so preteklo leto delavci v Nemčiji prav izborno zaslužili, medtem ko gredo v Francijo iz Slovenske Krajine prvič. V obe državi skupaj bo šlo približno 10.000 ljudi, in sicer jih bo šlo v Nemčijo nekaj več.

To pa ne ugaja gotovim gospodom iz Belja. Prigodil se je že drug slučaj, da je prišel gospod na borzo dela in začel tam barantati, češ, da država to ne dela prav, da pušča najboljše moči ven iz države, medtem ko doma primanjkuje delavcev. Če bodo dotični gospodje plačali delavce tako, kot so plačani v Nemčiji in Franciji, jih bodo v Slovenski Krajini dobili še več, kakor potrebujejo.

Gorje - kraj dolgega življenja

Gorje pri Bledu.

Kakor smo zadnjič poročali med sportnimi vestmi, da je v Gorjah zelo primeren in prikladen kraj za poletni in zimski sport, tako je pa tudi zelo zdrav kraj. To se lahko vidi prav posebno iz tega, kako visoko starost pri nas dočakajo ljudje. Ni dolgo, ko je umrl najstarejši moški, Peter Jakopič, ki je bil star 96 let. Najstarejša žena je že tudi stara 96 let, to je Rotija Vavpotič. Ker je žena še zelo pri moči, pričakujemo, da dočaka 100 let. Do kake visoke starosti pridejo pri nas ljudje, se lahko vidi tudi iz mrliške kronike preteklega leta. Vseh skupaj je umrlo 31, dočim je bilo rojenih 62. Župnija šteje okrog 2200. Med temi so dočakali Jera Kazinger 92 let, Matej Kunšič, Janez Ambrožič 84 let, Jože Srna, Marija Pem, Uršula Jensko in Marija Pem II. 79 let, Marija Žmitek 77, Elizabeta Jan, Anton Ulčar 76 let, Marjeta Šimnic, Ter. Poklukar, Ana Cundrič 75, več pa okrog 70 let Med živimi jih imamo še okrog 20, ki so stari 80 let, deloma možje, deloma žene.

ZABAVA GRAFIKE
PUSTNO SOBOTO ZVEČER V KAZINI

Trije lovci in divje gosi

Lovec v nočni srajci ima pri goseh prednost.

Št. Jernej na Dolenjskem.

Iz mnogih krajev se poroča, da so se pojavile velike jate divjih gosi in rac. Tudi naše lovce so obiskale v velikem številu in se začasno tu ustavile, tako da so naši »jagri« kar brez glave kako zalesti te goste s severa in jih kar največ postreliti. Naravno to tudi poskušajo na vse mogoče načine.

Tako n. pr. se je neki nimrod, ki je mislil, da je najbolj brihten, kar à la Karl May po trebuhu plazil v visokem snegu in poskušal zalesti gosti, katere pa so mirno motrile zvitega plazilca. Mož je končno res prišel do strela in svoj pihalnik temeljito izpraznil, toda smola je pač smola, odnesel je samo mrzel trebuh, prazno puško in, razume se, tudi prazno torbo.

Drugi lovec jo je pa še bolj pogruntal. Vsedel se je namreč kar enostavno v sani in hajdi po globokem snegu preko šentjernejskih poljan — kakor kak kozaški ataman v sibirskih stepah s svojo trojko — da bi tako prevaril umne živali. Ali tudi njemu ni bila lovska sreča mila. Gosi so tudi brihtne živalice in so ugotovile, da je najbolje, če se čim preje poslove. Podjetni mož pa je medtem s konji in sanmi vred zabredel v tako globok sneg, da so se mu sani pri tem športu pokvarile. Tako je obtičal v snegu, dokler ni prišla pomožna ekspedicija in ga rešila iz neprijetnega položaja

Tretji pa je drugače poskusil srečo. Poveznil je nase še staro nočno srajco. Bel kot sneg se je previdno napotil proti gosem, ki so čepele v snegu. Toda, živalice pa so bile topot menda v dobri veri, da bela prikazen ne pomeni nič tako hudega, češ vse, kar se beli je sneg. Ali to svojo zmoto so morale z življenjem poplačati. Lovec pa je imel obilo sreče, ker je položil kar tri z enim samim strelom Torej kdor želi priti do dobre pečenke, naj tudi poskusi lovit gosi — v nočni srajci.

Zmrznil, ko je pomagal bližnjemu

Nevlje pri Kamniku.

Letošnja izredno mrzla zima je zahtevala pri nas smrtno žrtev. Posestnik Primož Kotnik, po domače Špan, iz vasi Poreber je po lepi navadi tukajšnjih občanov pomagal nositi svojemu sosedu opeko, ki jo je ta kupil za svoje gospodarsko poslopje. Nosil je od deželne ceste v hribovsko vas v košu zastonj. Ko je nesel zadnjič na večer v sredo 6. t. m., je hotel med potjo počiti; sedel je na skalo, pri tem zaspal — zjutraj v četrtek 7. t. m. so ga pa dobili zmrznjenega. — N. v m. p.! — Mraza smo imeli te dni od 25 do 28 stopinj C.

★ **Pri slabem počutju** je naravna »Franz-Josef«-grenčica prijetno učinkujoče domače sredstvo, ki se z njim znatno zmanjšajo težkoče in češče zanesljivo koristijo že male količine. Dopisi ženskih zdravnikov hvalijo soglasno prav milo učinkovanje **Franz-Josef**-vode, ki je posebno izborna za nežni ustroj ženskega telesa. — Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Prve posledice

prehlada so **hripavost** in **kašelj.** Te neprijetne pojave odstranite brzo s

KREŠIVAL

Osebne vesti

★ **Umrl je v Tomačevem pri Ljubljani** posestnik Mihael Marn v starosti 75 let. Bolehal je samo 4 dni. Pokojni je bil zvest pristaš SLS in dolgoletni naročnik »Domoljuba«.

★ **Poročil se je na Ježici pri Ljubljani g. Jože** Ahlin, zas. uradnik z gdč. Kristino Ahlinovo.

Imenik glavnih ter nadomestnih porotnikov pri glavnih razpravah prvega porotnega zasedanja v letu 1929, ki prične 18. februarja 1929.

A. Glavni porotniki: Omerza Viktor, pos. in trgovec, Kranj; Krušič Franc, major v pok., Ljubljana; Ahačič Peter, pos., Snično pri Kranju; Tršar Franc, pos., Vrhnika; Hostnik Martin, kmetov., Podroje pri Litiji; Telban Josip, pos., Dol pri Ljubljani; Sodja Jože, pos., Dobrava pri Radovljici; Hudobivnik Josip, trgovec, Kokrica; Klemenc Jakob, žandarm podpolk. v pok., Ljubljana; Šerjak Franc, pos., Pijava gorica; Burja Anton, gostiln., Zasip; Ogrizek Andrej, pos in trg., Kranj; Bohinc Janez, pos., Sebenje pri Kranju; Kušar Franc, pos., Notr Gorice; Jerman Franc, pos., Sneberje; Gorjanc Franc, pos in gostiln., Sp. Ribče; Vajthauser Matija, pos., Vodmat; Kunstelj Vinko, pos., Vrhnika; Koželj Jakob pos., Klanc pri Kranju; Mihovec Franc, pos., Sp. Senice; Mazi Anton I, pos., Goričica, Cengle Matevž, pos., Ribno; Simončič Josip, pos., Breg pri Litiji; Starman Franc, pos., Sp. Besnica; Florjančič Franc, pos. in gostiln., Dravlje; Hajnrihar Ivan, pos. in gostiln., Koritno pri Radovljici, Žitnik Matija, pos., Vintarjevec pri Litiji; Vrabec Matija, pos in gostiln., Kalce pri Logatcu; Zaplotnik Franc, pos. in trg., Repnje pri Kranju; Žigon Franc, pos., Grčarevc pri Logatcu; Praprotnik Jakob, posestnik, Prezrenje pri Radovljici, Medved Miroslav, pos. in gostiln., Dolsko; Brinšek Franc, pos., Zg. Otok pri Radovljici; Novak Janko, gostilničar, Radovljica.

B. Nadomestni porotniki: Rojina Ivan, pos., Ljubljana; Polajnar Karol, pos. in kavarnar, Ljubljana; Lucin Valentin, trgovec, Ljublj., Podboršek Peter, ravnatelj, Ljublj.; Verlič Josip, trgovec, Ljublj.; Tomažič Franc, trgovec, Ljublj.; Čuden Franc, trgovec, Ljublj.; Podlipec Franc, pos., Ljubljana; Martin Ivan, slikar, Ljubljana.

Ostale vesti

★ **Prihod angleških parlamentarcev v Kotor.** Iz Benetk so prišli v Kotor te dni ugledni angleški parlamentarci spodnje zbornice sir William Berry, solastnik velikega angleškega časopisnega koncerna, njegova žena ter poslanca sir Edvard Hiffe in sir Herbert Morgan. Potujejo s posebno luksuzno jahto »Sonac«, ki ji poveljuje kapitan John Meriefield. Z zanimanjem so angleški parlamentarci prisostvovali svečanosti sv. Trifuna in bokeljske mornarice, radi česar so tudi obiskali Kotor.

PRI **HRIPI IN INFLUENCI**

sploh pri vsakem prehlajenju priporočamo vsem — otrokom in odraslim, — da še isti večer masirajo telo z

„Alga"

ker „Alga" takoj ublaži temperaturo spanje je mirno, lahno in zdravo. Zjutraj boste sveži in prerojeni. „Alga" vas ohranuje vseh vnetij.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. 1 steklenica Din 16·—

Mihajil Prišvin:

Kmečke povesti

I. Drva.

Zapadel je sneg, drugi, tretji. Glej, saninec je že tu. Pri nas na dvorišču se je prikazal stari, trhli kmetič in polagoma pričel zlagati zunaj poleno za polenom. Moja gospodinja je dobra ženska, usmiljenega srca. Starček se ji je smilil, predaleč vozi in zebe ga. Nastavila je samovar in privlekla na mizo vse, kar je imela: sladkor, žemlje, hladetino in kisle kumare Stari je prišel k nam v hišo. Dolgo je molil pred svetimi podobami, potem pa je začel praviti, da ni nič lačen in žejen: tako vedno zahteva na kmetih spodobnost. Pravil je, da mora takoj domov, ker ima dolgo pot in tudi volkovi so nevarni pozimi, da imajo pri njih, v goloporovskih gozdovih prav posebne, grivaste volkove: lani so raztrgali neko starko na kose in je starka pravila, da so se morale te mrcine pritepsti samo iz Sibrije.

»Kako pa je to mogla praviti,« sem vprašal, »če so jo na kose raztrgali?«

Stari se je pričel smejati in meni, zasmehovalcu, žugati s prstom: seveda je to pravila druga ženica, vse je videla na lastne oči

Ko smo se nasmejali, je rekla gospodinja: »No, le sedi, očka, čaj bomo pili.« Stari se je vsedel in kako je bil zgovoren, koliko je znal povedati! Od kraja se je spravil na čaj in ni odnehal, dokler ni izpraznil polagoma ves samovar. Potem je pričel jesti hladetino s kruhom. Pripovedoval pa je samo pobožne stvari, češ da imajo v goloporovskih gozdovih nek hrib, in na tem hribu je čudežni kraj. Čim postavi konj kopito na tla, takoj se iz vdrtine pokaže voda. In hrib je vendar visok, navadno ni nikoli vode vrh slemena! Na tej čudežni gori imajo sveti studenec, okoli rastejo breze, in na sleherni veji visi srajca: če ima kdo namreč bolnega otroka, ga prinese tja in skopa v mrzli vodi; otrokovo srajco potem pustijo na brezi, in s srajco vred ostane tudi bolezen! Veliko čudežev se godi na tem kraju.

Tako je pripovedoval stari o čudežih. Moja gospodinja se je hudo naveličala revolucije brezbožnikov in neznansko rada je poslušala pristnega krščanskega človeka. Tako smo ga gostili vsak drugi dan, ker je bil stari daleč doma. En dan je konj moral počivati, drugi dan pa je vedno zopet pripeljal starki četrt sežnja drv. Hudo počasi jih je razkladal, gospodinja pa mu je vedno pripravila samovar in kosilo. Vsak drugi dan je redno prišel stari na vse zgodaj pit čaj in pripovedovat o čudežih svoje gorske pokrajine. Ko je pripeljal vsa drva in se poslovil, mi je bilo celo po njem dolgčas: tako sem se navadil, da nam je vedno predel kakor sit maček.

»No,« je rekla gospodinja, »zdaj pa smo preskrbljeni za vso zimo Tako vestno je skladal starček drva, da mora biti najmanj dva svežnja preveč.«

»Preveč pač ne bo!« sem pripomnil, »koliko vam je pojedel samo hladetine!«

Gospodinja pa je pričela mahati z rokami, kot da bi bil jaz brezbožnik. »Ta starček ni kar tako, »je rekla, »božji blagoslov nam je prinesel v hišo, drugače ne morem misliti!«

Novembra meseca še ni bilo prehude zime. Kurili smo staro zalogo, lahka jelševa drva, in vendar je bilo toplo v hiši. Starčkova brezova drva je varovala gospodinja za hujše vreme. Imela je prav: januarja se je pričel hud mraz, in če smo še tako kurili, ni nič zaleglo

»No,« je dejala gospodinja, »jutri pa pričnemo brezova drva. Na breze se človek lahko zanese, jelša pa ne da nobene toplote, ničesar ni vredna.«

Zjutraj sem ostal v postelji: zbal sem se mraza, ker je zmrznila voda na mizi. Čakal sem, da zakuri gospodinja peč z novimi brezovimi drvmi. Kar zaslišim kričanje, razgrajanje, velik kreg. »Kaj pa je?« sem pomislil, »mar se je spoprijela gospodinja s sosedo?« Napel sem ušesa in se prepričal, da je stvar drugačna: gospodinja s sosedo vred je nekoga na ves glas kregala.

Hitro sem se oblekel in pohitel na pomoč. Zdaj je prišlo vse na dan, in razumeli smo, zakaj je stari tako počasi razkladal drva. Pripeljal je jelše in jelševa polena potrosil s snegom. Postala so bela, in stari jih je obložil z mahovjem. S snegom in mahom je preoblekel sleherno poleno v brezo, in nikoli ne bi človek spoznal, kaj je storil. Če pa smo vzeli poleno v roko, se je sneg sesul, in je postala breza takoj zopet jelša. Tako je preslikal pobožni starček pet sežnjev jelševih drv v brezove.

II. Pisatelj.

Krave so se napasle in stale vse na kupu poleg mlake sredi močvirja. Pastir Vanjuška je ležal v mahovju, sključen v kolobar. Od kraja nisem razumel, kako je ta kolobar nastal. Najbrž je zaspal, ležeč ravno, a potem so se tla vdala: trebuh je štrlel visoko ven, dočim so se noge in glava pogreznile. Začel sem ga buditi. Odprl je za trenutek eno oko, dobil iz žepa načeto steklenico, mi jo pomolil pa takoj zopet zaspal. Zasmejal sem se in ga pričel tresti

»Pij no,« je rekel, »včeraj smo imeli praznik pa sem nate mislil.«

Ko se je naposled zbudil in naredil požirek, da se iztrezni po včerajšnjem mačku, sem iz bisage dobil zadnjo številko »Lovca« z mojo povestjo in mu dal:

»Čitaj, Vanja, to sem jaz spisal.«

Lotil se je čitanja. Jaz pa sem prižgal svalčico in se za petnajst minut lotil svoje beležnice. Kadim vedno petnajst minut, to dobro vem... Toda pokadil sem, a pastir je še vedno čital, in zato sem ga prekinil z vprašanjem:

★ **Amnestija se že pozna.** V Zagrebu bi se moralo v četrtek vršiti nekaj razprav po zakonu o tisku in po srbskem kazenskem zakoniku radi zločinov, na katere se nanaša kraljeva amnestija z ukazom od 6. t. m. Ker še niso prišle v Zagreb »Službene novine« od tega dne, je državni pravdnik predlagal, naj se vse te naprave zaenkrat preložé. Po ukazu o amnestiji se ustavlja kazensko postopanje v vseh stvareh radi podpihovanja mržnje proti državi kot celoti, da je plemenske in verske mržnje, žaljenje vladarja, hujskanje enega družabnega razreda proti drugemu, žalitev narodne skupščine, tujih državnih poglavarjev in žalitev javnih organov. Po tej amnestiji se odpušča kazen vsem onim, ki so obsojeni radi teh deliktov, kjer pa še ni uvedeno postopanje, se to ukine. Na podlagi te amnestije bo izpuščen iz zapora tudi bivši odgovorni urednik »Narodnega Vala« Krešimir Devčič, ki je bil dosedaj obsojen na leto dni zapora in ima še okrog 40 tožb. Ravno tako se bo odpustila kazen Gjuri Cvijiču, ki je bil obsojen na pol leta ječe radi žaljenja vladarja. Kazen se bo odpustila tudi mnogim drugim. Amnestirani bodo večinoma tudi vsi demonstranti od dne 1. decembra 1928, ki bodo v najkrajšem času izpuščeni na svobodo. Abolicija, ki je bila sedaj proglašena, je prva splošna abolicija v naši državi.

★ **Slov. zdravniško društvo** v Ljubljani je na svojem rednem občnem zboru dne 26. jan. t. l. izvolilo za leto 1929 sledeči odbor: predsednik Dr. Fr. Derganc, odborniki: dr. V. Gregorič, dr. A. Brecelj, dr. Fr. Dolšak, dr. Fr. Minař, dr. A. Kunst, dr. R. Blumauer, dr. J. Jakša, dr. Fr. Pavlovčič, dr. L. Kramarič, dr. P. Pehani.

★ **V Sarajevu gladuje nad 4000 ljudi.** Po poročilih iz Sarajeva je zavladala v sarajevski oblasti velika beda in to tudi v samem Sarajevu. Posebno hudo je po vaseh in mestih vzhodne Bosne, kjer je promet z vozmi skoro nemogoč. Po planinskih vaseh je po poročilih okrajnih glavarjev stanje obupno. V Sarajevu je 1627 družin, ki nimajo kaj jesti, skupno gladuje v Sarajevu 4243 ljudi. Mestna občina je odredila, da se tem družinam da po 2 kg moke in po 30 Din v denarju. To je tako majhna pomoč, da bodo vse te družine črez dan, dva, tam kjer so bile, to je zopet brez vseh sredstev. Družine s petimi, šestimi otroci nimajo prav nič jesti, niti koščka kruha, žive pa v bednih hišah z razbitimi in s papirjem prelepljenimi okni. Le zelo obsežna akcija bi mogla napraviti konec tej bedi.

★ **Beda v Dalmaciji.** Po poročilih iz Dalmacije vlada v skradinskem okraju grozna beda in pomanjkanje. Ceste so skrajno slabe, občinski gozdovi in pašniki so upropaščeni. Ljudje nimajo živine in kjer je bilo nekoč po 200 volov, jih je sedaj le še 10. Po več kilometrov ni nobenih studencev. Nalezljive bolezni žanjejo med prebivalstvom. Vse to je vzrok pogostega gladu, ki vlada tam. Zelo žalostne so tudi prosvetne razmere. Na 13.000 prebivalcev je le šest ljudskih šol — enorazrednic, pa ni čuda, če je tam 45% analfabetov. Lani se je samo z skradinske občine preselilo okrog 200 prebivalcev v Južno Ameriko.

V hiši novega krvnika Harta

Po smrti krvnika Mauserja je postal krvnik njegov pomočnik Hart. Živi čisto na periferiji mesta Sarajeva, v najbolj siromašnem okraju, za katerega se ne briga ne občina, ne nihče. Te dni je obiskal Harta na njegovem domu belgrajski novinar Palavestra in v »Vremenu« pripoveduje o svojih utisih. Najprej popisuje težavno pot, ki jo je moral premagati, da je prišel do Hartovega doma.

Ko je prišel do doma, ga je pozdravilo glasno lajanje psa, ki čuva vso revščino Hartovega doma. Velika siromašnost vlada v krvnikovi hišici. Ko je vstopil na dvorišče so ga radovedno ogledovali žena in otroci Harta, kmalu pa je prišel tudi Hart sam. Visok in suh je Hart in ima izraz strtega in dobrega ubožca. Vsa njegova družina je oblečena v cunje, prostora v hišici je zelo malo, pohištvo pa nad vse revno. Hartova žena je Pražanka, doma nekje iz Langerove »Periferije«. Vsa zmešana je bila, ko je videla moje začudenje nad njihovo revščino.

Po kratkih uvodnih besedah se je razvil med Hartom in novinarjem zanimiv razgovor.

Hart je dejal, da se spominja na svojega obiskovalca iz zadnje justifikacije v Novem Sadu. »Takrat sem bil pomočnik, a pokojni Mauzner, moj kum, krstil je moje otroke, je bil tedaj izvršitelj smrtne kazni. Prav všeč mi je, da vidite, kako živi dnevničar okrožnega sodišča. Kot izvršitelj smrtne kazni dobivam 800 dinarjev na mesec. Kako s tem živeti? Res je, da dobivam za vsako justifikacijo 1000 dinarjev ... Vendar pa mi ne bo nihče naprtil to zlobo, da bi želel čim več justificirati ...«

»Koliko ste justifikacij imeli dosedaj?«

»Z Mauznerjem sem dosedaj izvršil 29 smrtnih kazni. L. 1923. 5, l. 1924. 5, l. 1925. 10, l. 1926. 6 in l. 1927. 3.«

»Ali ste že dobili poziv za Zagreb (radi Prpičeve bande)?«

»Ne, temveč sem ravno izvedel iz časopisov, da bo justifikacija v februarju. Danes grem na sodišče, da se informiram ... Sicer pa se mi mudi, ker gre za 4000 Din. Ne mislite pa, da je to cinizem ali sadizem, če to govorim. Samo poglejte vso to revščino! Jaz pa sem vrhu tega dolžan, ker mi ljudje sedaj, dokler še ni odpravljena smrtna kazen, vendar še posodijo denar.«

Iz krvnikovega življenja.

Hart se je malo zamislil, nato pa je nadaljeval:

»Rodom sem iz Prage. V Sarajevo sem prišel kot vojak l. 1902. Ko sem odslužil vojaški rok, sem ostal v Sarajevu in tu otvoril čevljarsko delavnico. Od l. 1910 do 1914 mi je šlo dobro. Imel sem 7 pomočnikov in 3 vajence. Potem pa pride vojna. Odšel sem na rusko fronto in pustil ženo v Sarajevu, k sreči brez otrok. L. 1916 sem bil v Rusiji ujet. Ko je moja žena to zvedela, se ji je zmešalo in po par tednih se je obesila.

L. 1919 sem se vrnil iz Rusije v Čehoslovaško, odslužil vojaški rok rezervista in se vrnil v Sarajevo, kjer sem zvedel, da mi je umrla žena. Javil sem se pri okrožnem sodišču, kjer sem postal dnevničar. Pozneje sem se seznanil z Mauznerjem in v nadi, da mi bo boljše, sem postal krvnikov pomočnik. To je moja povest. Ljubo mi bo če pride to v liste, da bodo ljudje vsaj vedeli, kako bedno živim.«

»Ali boste imeli pomočnika?«

»Gotovo. Zdi se mi, da se imenuje Stipe. Ne vem pa, če se razume na krvniški posel.«

»Ali je za to treba dosti spretnosti?«

»In še kako! **Biti nespreten, pomeni biti brezsrčen. To se pravi biti slab človek v vršitvi krute dolžnosti, ki jo ves svet prezira.** Strašna dolžnost je to, grozoten poklic, ki ga ne smete nikomur povedati ... Skoraj se morate skrivati pred ljudmi, ki ne razumejo ali nočejo razumeti, da je to poklic ko vsak drugi ...«

»Čudno je, da se imenujete Hart.«

»Res je! To je nemško ime, ali jaz sem Čeh. Ironija pa je v tem, da pomeni nemški hart v srbščini trd. Trdega srca je, bo morda marsikdo dejal, toda kaj morem jaz proti ljudskemu čutenju, ki ga na vse zadnje moram vendarle zapraviti ... Toda moja vest je čista. V vojni sem bežal pred tem, da bi ubijal ljudi, ker sem vedel, da ljudje zastonj izgubljajo glave. He, ali sedaj moram to izvrševati v miru in »ubijati« ljudi. Pa kaj hočete. Je pač usoda takšna!«

Ko je novinarju pokazal Hart še razne fotografije, se je ta poslovil od njega in se vrnil v uredništvo, da predstavi javnosti moža, ki bo izvršil smrtno kazen nad Prpičevo družino in morda še nad mnogimi drugimi ...

Čuvajte se gripe!

Bacili bolezni pridejo najlažje v naše telo potom ustne in grlne odprtine. To najtemeljitejše razkužite in jo napravite odporno proti napadu bacilov ako uporabljate okusne

ANACOT-PASTILE

DR. WANDER

Dobe se v vseh lekarnah, cena jim je zelo primerna!

DIŠAVE SLON

»Pokaži, koliko si prebral?«

Pokazal mi je: četrt ure je čital in premagal dve in pol vrstice od tristo, ki jih je štela črtica.

»Daj sem časopis,« sem rekel, »oditi moram naprej, ne izplača se, da bi čital.«

Rad mi ga je dal in pritrdil. Res se ne izplača.

Začudil sem se. Nikoli še nisem srečal tako dobrodušno odkritosrčnega čitatelja, stvar mi je celo nekam ugajala. Zazehal je in dejal:

»Če bi vsaj resnico pisal, a si najbrž vse samo izmislil?«

»Vsega že ne,« sem odgovoril, »nekaj pa sem res dodal.«

»No, vidiš ..., jaz bi že boljše napisal!«

»Samo resnico?«

»Samo. Napisal bi recimo o noči, kako noč imamo na barju.«

»No, kako pa?«

»Tako: Noč je. Ob mlaki raste velika vrba. ta-kaa-le velika ... Jaz sedim pod grmom, pri divjih racah pa žvižgajo mladiči: čiv, čiv, čiv.«

Obmolknil je in se zamislil. Mislil sem, da išče pripravne besede ali slike, pa sem čakal. A Vanjuška je potipal v travi, dobil piščalko in začel svedrati zadnjo, sedmo luknjico.

»No, kaj pa pride potem?« sem vprašal. »Saj si hotel samo resnico napisati in popisati vso noč.«

»Saj sem jo,« je odgovoril, »sama resnica je. Ve-elika vrba raste. Jaz sedim, mlade račke žvižgajo vso noč: čiv, čiv, čiv.«

»Prekratko bo.«

»Beži no, kako da prekratko?« se je začudil, »saj vso noč požvižgavajo, kar do svitanja: čiv, čiv, čiv.«

»No,« sem pomislil, »iz tega se res da napraviti dobra črtica, in sem bil fantu hvaležen. Na glas pa sem rekel:

»Dobro si se odrezal!«

»Menda ni slabo!« je odgovoril, in je začel igrati na svoji piščalki, ki jo je naredil iz trstike, volčina in kravjega roga.

Moskva, 1928.

★ **Versko gibanje v Zagrebu.** V letu 1928 je iz rimsko katoliške cerkve izstopilo v Zagrebu 239 oseb, iz pravoslavne 16, iz starokatoliške in izraelske 16, iz evangeljske 3 in iz grške-katoliške 1 oseba. Največ jih je vstopilo v starokatoliško cerkev, namreč 192, v pravoslavno 33, v rimsko katoliško 29, v evangeljsko 18, v izraelsko 11 in v mohamedansko 5 oseb. Med vsemi osebami, ki so lani izstopile iz raznih cerkva, je ostala ena sama brez konfesije.

★ **Pogreb † Frančiške Novak** se vrši danes 9. t. m. ob 4 popoldne.

★ **Blazna naga ženska v zagrebški cerkvi.** V sredo zvečer so pobožni verniki molili v zagrebški cerkvi sv. Vinka. Sredi najgloblje pobožnosti se je naenkrat oglasilo po cerkvi vreščanje neke ženske in trenutek za tem je ženska stopila iz temnega kota v sredo cerkve — popolnoma naga. Prisotni so bili v mučni zadregi, nekateri so celo mislili, da vidijo kako prikazen. Drugi so se je usmilili in ji hoteli pomagati, toda na vsa številna vprašanja, ni ženska dala odgovora — bila je blazna. Neka nuna je poklicala stražnika. Ta jo je odel v svoj službeni plašč, jo posadil na autotaksi in prepeljal na policijo. Iz blazne ženske niso mogli spraviti niti ene besede. Niti niso mogli ugotoviti, kako ji je ime. Naslednjega dne je prišel na policijo odvetnik dr. Miroslav Rubelli in prijavil, da je njegova služkinja Elizabeta Korošec nenadoma zblaznela in pobegnila iz stanovanja. Služkinja je rojena l. 1890 pri Sv. Marku pri Ptuju.

★ **Devet nepreskrbljenih otrok** je zapustila na Brezovici pri Ljubljani bajtarjeva žena Ivana Pezdir, ki je te dni umrla v ljubljanski bolnici na posledicah hripe. Pokojna je bila v 7. mesecu nosečnosti. Ko je že nekoliko okrevala od »španske«, se je pri pranju prehladila in po štirih dneh umrla. Najmlajši izmed otrok, ki jih zapušča, je star jedva dve leti.

★ **S kuhinjskim nožem v trebuh.** 24 letni posestnik Ivan Šalamun iz Grušove pri Sv. Petru na Štajerskem se je sprl s svojo taščo in si je v trenutni razburjenosti zasadil kuhinjski nož v trebuh in si ga razparal tako, da so mu izstopila črева. Prepeljali so ga takoj v mariborsko bolnico.

★ **Jugoslovansko veterinarsko udruženje.** — Sekcija Ljubljana J. V. U. je izvolila za tekoče leto sledeči odbor: Hugon Turk, drž. vet. referent v p., predsednik, vet. Fr. Rebek, podpredsednik, vet. L. Kocjan, tajnik, vet. Fr. Goljar, blagajnik, dalje so odborniki: vet. Iv. Pestotnik, dr. Iv. Jerina, Jozo Rauter in Jos. Drolc.

★ **Veterinarska pogodba naše države z Italijo** se je sklenila in uradno že objavila, besedilo prinaša zadnja (11.) številka Uradnega lista t. l. O tej važni zadevi bomo še spregovorili obširneje, ker je važna za našo trgovino z živino in živalskimi predelki.

★ **Stanje živalskih kužnih bolezni v Sloveniji.** Koncem januarja t. l. je bilo glede živalskih kužnih bolezni stanje zelo ugodno. Pojavili so se posamezni slučaji vraničnega prisada (anthrax), mehurčastega izpuščaja in čebelne kuge in le svinjska kuga je bila nekoliko večjega obsega, pa tudi ta le v 15 dvorcih, raztresenih po 9 političnih okrajih.

★ **Izšle** so šmarnice »Najlepši pozdrav in najlepša prošnja najboljši materi«. Spisal J. M. Seigerschmied. Cena 16 Din. Dobe se pri župnem uradu v Naklem in v Ničmanovi trgovini v Ljubljani. Po pošti 1.50 Din več.

⊙ *NASVIDENJE v nedeljo ob 4 zjutraj pri »TIČKU NA GRIČKU«. Svež golaž.*

★ *V DOMU NA VRHNIKI* se vrši običajna *PREDPUSTNA ZABAVA z jako pestrim sporedom na pustno nedeljo in se prične ob polosmih zvečer. — Prijatelji poštene zabave uljudno vabljeni!*

Ljubljana

Ljubljančani čitajo ...

S štivom je naša prestolica dobro založena. Bogme, res. Vsi naši pismeni sloji čitajo. Med sloje spadajo branjevke, izvoščki, postrežčki, gostilničarji, trgovci, bankirji, železničarji, trgovski nameščenci itd. Brezposelni tudi. Vsi čitajo.

Zelo hrepenim po pomladi in toplejših časih sploh. Denarja nimam, da bi se odpeljal na solnčni jug v deželo oranž in fig, zato zavijem včasih kar za Ljubljanico med pestro razstavo južnih pridelkov.. S stojnic me vabijo skrbno zgrajeni kupi zrelih pomaranč, datljev, jabolk in sličnih dobrot. Ustvarjam si iluzijo, da se šetam po Siciliji ali Madejri. Ne vidim snega na strehah, tudi tistega ne, ki je nametan za stojnicami, zakaj, evo, zrelega sadja na kupe, kdo bi gledal sneg! Pa že menda mora tako biti, da ti koncem stojnice udobno sedi mumiji podobno bitje, široko in košato, zavito v vsa mogoča oblačila, ki jim niti imena ne vem. Sedi, a v rokah ji trepeče »Rigo Murati«.

Peklensko napeta storija mora biti to, ker se čitalki pozna na obrazu. Ne trene z očmi, z odprtimi usti požira vsebino, roke ji drhte od razburjenja.

»Gospa, ste že prečitali?«

Nič odgovora.

»Gospa ...« Soseda postaja nestrpna.

»Pustite me! »Rigo Murati«, oh, ga ne dam iz rok, dokler ga ne prečitam!«

»Gospa!«

»M — kua?«

»Vi meni »Rigo Muratija«, jaz pa vam »Higijeno poročne noči«.

»Sem že brala tisto grdobijo. V Ljubljanico jo vrzite!«

»Hi-hi-hi! Sedaj pa že ne, ko je — zaplenjena ...«

»Jo boste dali? Bom še enkrat brala.«

Na stojnicah pa pomaranče, datlji, fige, lorberček ...

Pred »Jugoslovansko tiskarno« je na deski nalepljen »Slovenec«. Težko prideš v jutranjih urah zraven, da bi v naglici preletel vsaj najvažnejša poročila. In kako se vneti čitatelji lepo razdele! Politični del lista obstopijo gospodje v toplih, lepih suknjah, mnogi z bradami in očali na nosu. Resno se drže, z mirnim obrazom čitajo in presojajo vsebino. Če jih preveč ne zebe v noge, se še nekoliko pomude med dnevnim drobižem; če jih ne zebe in pa, če je prostor, zakaj vsak dan prihajajo tudi taki, ki jih zanimajo zgolj dnevne novice: nesreče, umori, imenovanja, smrtni slučaji itd. Korak bolj na desno je nalepljen inseratni del lista. Ljudje v oguljenih površnikih, pogosto celo brez njih, stoje in z utripajočimi očmi iščejo. Mnogi drhte od mraza, tišče roke v hlačne žepe, iztegujejo vratove in iščejo. To so najbolj zgodnji čitatelji Še pred osmo uro prihajajo, dan za dnem. Eden izmed njih je zadnjič izvlekel nožič iz žepa in previdno izrezal izpod naslova »Službe dobe« majhen inserat in jadrno odhitel ... Natihem sem mu želel srečo.

Po kavarnah čitajo, domače in tuje liste. Dame listajo po ilustracijah, gospodje politične liste, strokovne revije. Skoro vsak drži kak časopis v roki. Ob črni kavi čitajo v toplem kavarniškem zatišju, ki ga tu pa tam zmoti preglasno izgovorjena beseda, diskreten žvenk žličke, ki je gostu ali natakarju zdrknila ob skodelici ali kozarcu.

Po tovarnah čitajo delavci med opoldanskim odmorom. V tobačni na primer. Posedejo okoli peči, eden pa vzame »Slovenca« in čita na glas.

Zima in mraz priklepata mnogo Ljubljančanov na dom. Večernih sprehodov sedaj ni. V gostilno, kavarno, gledališče? Komur nese, lahko. Je pa včasih najlepši užitek z dobro knjigo v roki ob toplem domačem ognjišču. Z dobro knjigo, ne s strupenim šundom.

Nočna služba lekarn.

Drevi bosta opravljali nočno službo ti-le lekarni: 1. Bohinčeva na Rimski cesti in 2 Leustekova na Resljevi cesti.

•

⊙ **Amnestija v Ljubljani.** Dasi drž. pravdništvo še ni dobilo uradnega odloka o amnestiji, je vendar gotovo, da bo amnestija prav prišla mnogim sodnim jetnikom. Najbrže bo abolirano postopanje proti vsem mladeničem, ki so za časa demonstracij razširjali komunistične letake po ulicah, dalje proti jeseniškim svobodašem, o katerih aretaciji smo poročali ter še proti nekaterim političnim osumljencem.

⊙ **Šaljivec in neki dopisnik.** V Ljubljani živi velik šaljivec. Skoro nič ga ni, nego sam jezik, ampak ta jezik nekaj pomeni. Koliko zdražb, koliko sitnosti je že povzročil med našimi mirnimi meščani. Že od nekdaj ima piko na časnikarje in jim, če le more, podvali kako kukavičje jajce. Njegova žrtev je bil v četrtek ljubljanski dopisnik zagrebških »Novosti«. Šaljivec ga je potegnil: »Grozovita stvar se pripravlja! Ljubljanske ženske se pripravljajo na demonstracijo proti Gaidarovu. Boš videl, kakšen »rumel« bo zvečer v gledališču!« — »Re-es? Taa-koo?« — »No ja, pa vprašaj na policiji!« — Brez pomisleka je skočil ubogi časnikar k telefonu in poklical Zagreb. Včerajšnja številka »Novosti« pa ima senzacijo iz Ljubljane: »Pripremane demonstracije grupe žena. Vaš dopisnik zaznaje, da jedna skupina od 40 žena namierava večeras v kazalištu pokazati svoje neraspoloženje prema velikom ruskom umietniku. O tome je obaviještena takodjer policija, koja je za večeras priredila broine policijske agente, koji imaju zadaću, da onemoguče svaku demonstraciju.« — Šaljivec je hotel včeraj od smeha počiti, ko je čital to v »Novostih«, tako neprevidno mu je šel časnikar na lim V četrtek zvečer seveda ni bilo niti govora o kakih demonstracijah. Igralec Vladimir Gaidarov pa bo takih demonstracij, kot jih je doživel v Ljubljani, vedno vesel.

⊙ **Stražnika Legiša in Zavodnik**, ki sta skočila v ledeno Ljubljanico in rešila iz nje dva otroka, o čemer smo poročali, že redno vršita službo. V postelji sta bila samo en dan.

⊙ **Zimsko solnce.** Prijetno spremembo v tem hudem mrazu je včeraj doživela Ljubljana v opoldanskih urah. Iz megle je posijalo solnce, nebo se je zjasnilo in postalo je skoraj toplo. Na prisojnih strehah se je pričel sneg taliti in voda je tekla v curkih iz žlebov na tla. Žal je ta pričarana pomladanska idila trajala le eno, dve uri, nato je megla zopet zakrila solnce, ves stajani sneg pa je zmrznil. Snoči ni bilo nič kaj varno hoditi po hodnikih, ker je na skoro vseh nastala poledica.

⊙ **Premoga je malo.** Ljudje si pomagajo v tej stiski na kakršen že način. Borjani so zvozili že vse svoje zaloge šote v Ljubljano. Kmetje, ki prodajajo drva po vozeh ali v butaricah, imajo sedaj sijajno kupčijo. Trboveljska daje premalo premoga v Ljubljano. Nekateri trgovci s premogom prodajajo tudi šlezijski in angleški premog. Pravijo, da ga ljudje še dokaj radi kupujejo, čeprav je precej dražji od trboveljskega.

⊙ **Sv. Krištof, Ljubljana** Zadnje mesece smo se začeli tu pri nas organizatorično precej gibati. Dobili smo do sedaj že tri krožke, ženskega, dekliškega in mladeniškega. Moškega dobimo 17. t. m. Vsi možje okolice se vabijo na ustanovni shod ob 3. uri popoldne v dvorani Prosvetnega društva. Vsi ti štirje krožki bodo tvorili v prihodnje eno Prosvetno društvo, ki bo nekak glavni odbor teh krožkov. — Lani smo dobili malo društveno dvorano. Januarja so priredili mladeniči svojo ustanovno zabavo z dramatičnimi prireditvami, ki je dobro uspela. V nedeljo ob pol 3. uri in pol 8. uri prirede pa dekleta svojo ustanovno zabavo z dvema šaloigrama. Vabijo vse! — Sedaj pa, Krištofljani, vsak v svoj stanovski krožek! Bodimo vsi razvrščena vojska po — »kroških«, ki bomo vsak posamezno korakali, pa skupno delali!

DOJEČA ŽENA bo razpolagala z zadostno hrano svojemu dojenčku ter mu zagotovila močan, zdrav razvoj, ako bo jemala pri zajuterku in južini v skodelici mleka 2 do 3 kavine žlice Ovomaltine

LIPTON-ČAJ
Z naših slovitih plantaž na Ceilonu naravnost o Vaš čajnik

⊙ **Predpustna veselica kat. rokodelskih pomočnikov** bo v nedeljo 10. februarja ob 7 zvečer v Rokodelskem domu. Spored prireditve je: 1. Pevski zbori pod vodstvom g. prof. M. Bajuka: Jordan: Rasti, rasti rožica; Schwab: Usahli cvet; Foerster: Razbita čaša; Hajdrich: Slabo sveča je brlela; Kocjančič: Popotna pesem. — 2. Vesela postopača. Šaljiva igra. — 3. Kakršen gospod — tak sluga. Burka v enem dejanju. — Vabimo!

⊙ **Natakarji, hotelski, kavarniški in gostilniški uslužbenci** so 7. t. m. obhajali svoj deseti valčkov plesni večer. Prireditev, ki se je vršila v prostorih grand-hotela »Union«, je bila v primeri z dosedanjimi zelo številno obiskana od predstavnikov najboljše ljubljanske družbe. Zato je na tej že tradicionelno po svoji finosti odlikujoči se prireditvi bilo razpoloženje prisrčno intimno brez one prisiljene napetosti, ki je sicer tako udomačena na nekaterih prireditvah. K uspehu večera je veliko pripomogla tudi brezhibna organizacija in odkritosrčna vljudnost, s katero so bili gostje sprejeti.

LIPTON-ČAJ
Zahtevajte, da Vam dajo znani rumeni zavoj

⊙ **Brus so mu ukradli.** Brusač Jurij je revež. Poleti ga muči vročina in ko poganja svoj brus na cesti, mu teče znoj z obraza kar v potokih. Pozimi tare brusača mraz, ali mislite, da je torej lahko in prijetno delo brusiti dan za dnem škarje, nože, sekire? Brus je brusaču vse bogastvo. Brez brusa ne more brusiti, ne zaslužiti. Jasna stvar, ali ne? No, brusaču Juriju so njegov brus ukradli. Bilo je tako: Mraz je hud te dni in marsikdo rad izpije šilce žganja, če ima le kaj cvenka v žepu. Pa je v sredo Jurij izbrusil tri velike žage, dve sekiri, osem nožev in troje škarij — dovolj je bilo drobiža, pa je stopil v gostilno na malo žganjice. Ko je stopil iz gostilne, je šel v hlev, se vlegel ter zaspal. Drugega dne je prijokal na policijo: »Brus so mu ukradli. Vse kar imam. Brusne kamne in perilo sem imel pod brusom. Vse je izginilo. Uničen sem!« Stražniki mu pa kar niso mogli verjeti, da bi res kdo ukradel brus in mislijo, da ga je Jurij kam založil. Vendar, — 1500 Din vrednega brusa ni nikjer in treba ga je najti, če ne bo brusač Jurij brez zaslužka

⊙ **Mestna zastavljalnica** naznanja, da se vrši tomesečna dražba v juniju 1928 zastavljenih predmetov v četrtek 14. t. m. ob 15 v uradnih prostorih v Prečni ulici.

LIPTON-ČAJ
Zapomnite: po eno žlico na vsako skodelico čaja

Metod Golmajer:

Najemnine v ljubljanskih mestnih hišah

Uprava hiš bi morala biti samostojna celota, kakor n. pr. elektrarna, vodovod, dohodarstvo itd. Kako pride uprava hiš do tega, da ne prejema od stanovanj ali pisarn, katera uporabljajo elektrarna, dohodarstvo itd., nikake najemnine ali pa samo malenkostno vsoto? Imenovana podjetja imajo svoje dohodke in izkazujejo tudi dobičke, uprava hiš pa trpi zgubo na račun teh podjetij. Pa bo kdo rekel: Saj gre vse v en žep. Pa ni tako. Primanjkljaj se sedaj skuša naprtiti najemnikom. Zato: vsak naj plača, kar uporablja! Uprava hiš naj ima pa samo hišnike in nič druzega.

Stanovanjski odsek je tudi soglasno sklenil predlagati novo davščino, ki bi se lahko vporabila v kritje primanjkljaja. Na vseh koncih in krajih mesta **predelavajo stanovanja v pisarne in lokale.** Če imajo podjetniki interes, da razdirajo stanovanja, mora imeti **občina interes, da se stanovanja množe.** Zato naj razdirači plačajo davek na vsak razdrti kvadratni meter stanovanja! **Druga mesta že imajo to davščino.** Imovitih slojev imajo nekatera kar cela nadstropja v uporabi. Tudi take ljudi bi se lahko prisililo, da v tej stanovanjski krizi za svoje košatenje nekaj prispevajo k splošnemu blagru.

Vedno se čuje: Gospodar mi je zopet podražil stanovanje. Ali: Za stanovanje zahteva 700 Din itd. Sicer so predpisi, do katere mere se sme dražiti, toda kdo se tega drži: če najemniku ni všeč, lahko gre! **Tudi te navijalce najemnin bi se lahko prijelo za vneske,** kar zahtevajo preko dovoljenega. Če ne bi bilo drugega uspeha, se vsaj stanovanja ne bi tako dražila.

Ako bi se vse to upoštevalo v bodoče, ne bo občina več trpela — kljub drugim izgubam — primanjkljaja ali pa le malenkostnega in ne bo treba več takih poviškov najemnin za stanovanja, kjer stanujejo sami reveži. Obenem bodo pa tudi mestne najemnine vsem drugim zgled: pravične in primerne. Zato: **Revidirajte regulacijo na tej podlagi!**

H koncu še nekaj o koloniji na Vodovodni cesti. Kar je bilo oddanih stanovanj za to kolonijo na seji stanovanjskega odseka, so bila dodeljena samo deložirancem in onim bednim ljudem iz raznih »higijenskih« lukenj. Pozneje so se morali vsi pismeno obvezati, da bodo plačevali **mesečno najemnino 380 Din.** Od te vsote so gospodje prišli potom obračuna, v katerem so vpoštevani vsi izdatki, tako tudi za ceste, ograjo, park. Torej revež naj si sam plača te stvari! Da bi sami plačevali ograje in park, so, po mojem, raje brez tega. Ceste so pa itak javne. Prvo je kruh, potem šele parki! — Najemnina menda še ni predpisana. **Ali se bo to vpoštevalo?**

»Najnovejše finančno **stanje obligacijskega posojila«** — kakor se mi je sporočilo v uradnem pismu — ima pa svoje prste vmes tudi pri stavbi na Poljanah. Prvotno je bilo rečeno, da bodo stanovanja na Poljanah cenejša od onih na Jegličevi cesti. Po informacijah pa bodo: enosobna po 600 Din, dvosobna 1000—1200 Din, trisobna od 1400 do 1800 Din mesečno. Ali ne bo to malo predrago? Koliko ljudi pa je tako srečnih, da zmore tako najemnino?

LIPTON-ČAJ
Najboljši iz najboljših svetovnih čajevih plantaž

Maribor

□ **Boj proti zagrebškemu šundu** je pričel tudi mariborski policijski komisarijat. Po načrtu, ki ga je zasnoval policijski nadsvetnik g. Keršovan, se bo zahtevalo od vseh trafikantov, da vložijo po zakonu o tisku predvideno prijavo, katere časopise nameravajo prodajati. Na podlagi tega se bodo izdale potem posamezne dovolilnice za prodajo revij in časopisov; nikakor pa se ne bo izdalo dovoljenje za prodajo raznih brošur, ki so po svoji vsebini pravcata šund-literatura posebne vrste, bodisi da predstavljajo sedaj te brošure roman v celoti ali pa v posameznih redno izhajajočih sešitkih. Pri tem se je policijski komisarijat postavil na edino pravilno stališče, da mora imeti vsakdo, ki hoče prodajati knjige, knjigotržno koncesijo. V naprej ne bo torej več zadoščalo samo dovoljenje policijske oblasti za prodajanje časopisov. Radi takega tolmačenja obstoječih predpisov se bo postopalo proti vsem prodajalcem in razpečevalcem šunda, ki niso v posesti tozadevne koncesije, ki jo mora izdati obrtna oblast. Tudi sta se policijska in obrtna oblast sporazumeli v tem smislu, da bo obrtna oblast vse nekoncesionirane prodajalce raznih brošur in sešitkov kar najstrožje kaznovala po določilih obrtnega reda, ki je še v veljavi t. j. z brisanjem obrtne pravice. Kakor moramo energične ukrepe tukajšnje policijske in obrtne oblasti kar najtopleje pozdraviti tako pričakujemo od posameznih mariborskih knjigotržcev, da ne pojdejo na to opolzko pot razprodajanja nestvorne literature, ki zastruplja in uničuje.

□ **Umrla sta** Josip Valdaher, trgovec in posestnik, star 69 let. Pogreb jutri ob 15. uri na mestnem pokopališču v Pobrežju. — Kristina Sever, soproga kaznilničnega paznika v pokoju, stara 49 let. Pogreb danes ob 15. uri na pobrežkem pokopališču.

□ **Niti betvice premoga** ne dobiš pri mariborskih trgovcih. Omiljenje že skoraj katastrofalnega pomanjkanja premoga se obeta šele za prihodnji teden.

□ **Občni zbor pedagoške Centrale v Mariboru** se vrši v nedeljo, dne 10. t. m., na deški meščanski šoli z običajnim dnevnim redom. Pričetek ob 10. uri 30 minut. Oddaljena učiteljska društva naj bi bila zastopana po delegatih.

□ **Cercle français.** Za drevi napovedano predavanje prof. M. Veya odpade, ker je predavatelj nenadno zbolel.

□ **Kat. mladina** ima drevi ob 19. uri svojo predpustno veselico v dvorani Zadružne gospodarske banke.

□ **Na zledenelih stopnicah** je spodrsnil Simon Jančar, pisar drž. žel. in si pri padcu zlomil leva rebra. Rešilni oddelek ga je prepeljal v bolnico.

□ **Cofinji! Vas so klerikalci postavili!** v taki »štimungi« je robantil in rentačil v mestnem avtobusu, ki vozi na progi Maribor—Celje, Martinček T. psujoč na ta način osobje mestnega avtobusnega prometa in obregujoč se pri tem na sopotnike. Ko se pa je mestni avtobus na drž. mostu ustavil, tedaj se je prigodilo, da je Martinček moral s stražnikom na stražnico. Za rentačenje in robantanje pa se bo še nekje drugod imel zagovarjati.

□ *Otvoritev nove kavarne.* Danes opoldne se otvori nova kavarna Astoria, last g. Lojzeta Stroharja. Kavarna je prvovrstno urejena ter opremljena z vsem modernim kavarniškim komfortom.

Za pustne dni!
Fino prekajeno svinjsko meso, kranjske klobase, različne marmelade, šajni rum, konjak in desertna vina priporoča tvrdka **Anton Fazarinc, Celje.**

Celje

⊸ **Vsa dosedanja predavanja** na prosvetnih večerih so se bavila z vprašanji, ki so bila poslušalstvu kolikortoliko znana. Na ponedeljkovem večeru pa bo govora o predmetu, o katerem pač večina ne bo mogla reči, da se je kdaj z njim obširneje bavila. In vendar je slovenska likovna umetnost taka, da zasluži vso pozornost tudi najširših slovenskih krogov. Dela se ji navadno velika krivica. Je pač to v njeni naravi, da je bila doslej širši javnosti nedostopna. Skioptično predavanje g. Marolta nas bo povedlo v ponedeljek v snovanje slovenske likovne umetnosti in naj bi bil večer skromno zadoščenje za nerazumevanje in nevpoštevanje, ki ga je slovenski likovni umetnik deležen. Vstopnice za ta večer se dobe v Ljudski knjižnici na Cankarjevi cesti 4.

⊸ **Nov val mraza nad Celjem.** Zadnji dnevi so obetali že, da dobimo izpremembo v vremenu in da pride jug ter z njim toplota in — povodenj. Včerajšnje jutro pa je naredilo črto čez naša pričakovanja. Okna stanovanj so bila do vrha zamrznjena in termometer je na raznih krajih kazal 18 do 24 stopinj pod ničlo. Kljub močnemu solncu, ki je začelo že dopoldne sijati, je termometer na solncu kazal še vedno — 10 stopinj C. Hudemu mrazu se preti pridružiti še druga neprijetnost, namreč pomanjkanje premoga.

⊸ **»Glasbenik za popravljanje klavirjev«,** tako so na policiji označili možakarja, ki so ga prošli četrtek ob 10 dopoldne prijeli na željo vratarja hotela Celjski dom baš, ko je nič hudega sluteč korakal po Prešernovi ulici in tuhtal, kje bi našel pokvarjen in razglašen klavir, da ga popravi in tako popravi tudi sebi žep. Je to l. 1889 v Globo'u v kočevskem okraju rojeni Ludvik Krže, mož brez stalnega bivališča in stalnega poklica. Za popravljanje klavirjev nima namreč nobenega dovolienja, najbrž pa tudi ne posebnega strokovnega znanja. Ker mu ta »obrt« nese bore malo, si Ludvik včasih pomaga na ta način, da spi in je v hotelu, naenkrat pa brez sledu izgine. Tako je bilo tudi v decembru l. 1927, ko je ostal vratarju Celjskega doma dolžan 264 Din in jih do danes še ni plačal. Na policiji je sicer rekel, da jih bo plačal še tekom četrtka, pa mu tega seveda ni nihče veriel. Kje pa naj bi denar vzel? Ker nima obrtnega lista, niti potrdila davčne uprave o plačanih davkih, klavirjev ne sme popravljati in si tedaj na pameten način tudi denarja ne more prislužiti. In tako so si ga pridržali na policiji. Ko pa so pogledali še v »Policijski dnevnik« ljubljanske policije, so tam našli pod številko toliko in toliko zabeleženo podobno ime in pod imenom podobnega hotelskega stanovalca. Koj so dognali, da je Krže in Krže'j eden in isti in da Krželjevi grehi padejo na glavo aretiranca. V tistih preklicanih »cajtengah« stoji namreč, da je možakar letos januarja ostal dolžan v Laškem v hotelu Savinja 191 Din, Rozaliji Strgar 191 Din in še gostilničarki Heleni Korošec za hrano in pijačo 50 Din. Po vsem tem je moral Krže v zapore okrajnega sodišča, spisi pa v roke državnega pravdništva.

Gospodarstvo

Indeks „Slovenca"

Indeksne številke cen nam kažejo razmerje med sedanjimi cenami in predvojnimi cenami. So nekako merilo gibanja cen in imajo veliko važnost v gospodarstvu. V vseh državah pazno zasledujejo gibanje cen po indeksnih številkah.

V naši državi je dosedaj vodil indeks cen »Privredni pregled«, katerega smo tudi stalno prinašali. Ker pa so tržne razmere v Sloveniji drugačne kakor v drugih pokrajinah, smo se odločili za Slovenijo posebej voditi indeks cen. Težkoče pri zbiranju materiala so bile velike, ker se dosedaj s tem ni nihče bavil. Pred vojno pa je bila vsa statistična služba koncentrirana na Dunaju in Ljubljana takrat še ni bila tako važno gospodarsko središče, kot je postala po vojni.

Pripominjamo pa, da se naš indeks nanaša **na cene v veletrgovini.** Sestavljanje indeksa življenjskih potrebščin pa zadeva naše znatnejše težkoče. Indeks veletrgovinskih cen je za presojo gospodarskih razmer važnejši kot drugi.

Za podlago smo vzeli **cene iz leta 1913.,** ki je bilo zadnje normalno leto pred vojno. Za predmete pa, za katere nismo imeli podatkov celega leta, smo vzeli čas neposredno pred izbruhom vojne. Sedaj smo vzeli cene v Ljubljani po stanju z dne 1. februarja t. l.

V naših raziskovanjih smo prišli do prav važnih rezultatov, ki jih v naslednjem podajamo:

Celotni indeks znaša 1. febr. 1501 (tu so vzete cene l. 1913. za 100, kar pomeni, da so današnje cene 14 krat višje kot pred vojno, oz. so vrazmerju 1 : 15. Vpoštevati je, da znaša indeks dinarja napram l. 1913. 1096 (1913, 100), torej 1 : 11.

Po posameznih skupinah je indeks sledeč:

I. Žita in moka (5 predmetov)	1376
II. Fižol in krompir (2 predmeta)	1755
III. Seno in slama (2 predmeta)	1800
IV. Živina (4 predmeti)	977
V. Živ. proizvodi (4 predmeti)	2033

Skupno je upoštevanih 17 agrarnih proizvodov, katerih skupni indeks znaša 1110.

Na drugi strani imamo industrijske sirovine, industrijske izdelke in kolonialno blago, izmed katerih smo izbrali 25 predmetov.

Indeksi teh skupin znašajo:

I. Kolonialno blago (3 predmeti)	2212
II. Premog, železo in proizv. (5 predm.)	1487
III. Stavbni material (2 predmeta)	1760
IV. Tekstilije (10 predmetov)	3092

Skupno znaša indeks industrijskih proizvodov in kolonialnega blaga 1794.

Najvažnejše je vsekakor ugotoviti veliko nesorazmerje med cenami agrarnih ter drugih proizvodov. Na eni strani je živina razmeroma cenejša kot pred vojno (1 : 10, dočim znaša razmerje med dinarjem pred vojno in sedaj 1 : 11), na drugi strani pa so izredno drage tekstilije (1 : 31).

Še bolj pregledno sliko da indeks preračunan na predvojno vrednost (pred vojno 100):

agrarni proizv.		industr. proizv.	
I.	125.5	I.	201.8
II.	160.1	II.	134.7
III.	164.3	III.	160.6
IV.	89.2	IV.	282.1
V.	185.5		
skupno	101.3	skupno	163.7

Preračunan na zlato znaša celokupen indeks 136.95.

V teh številkah se še bolj jasno izražajo dvigi cen napram letu 1913. Edino živina je danes cenejša kot pred vojno, če vpoštevamo devalvacijo dinarja. Tako notirajo danes v Ljubljani najboljši voli 8.50 Din za kg žive teže, dočim je l. 1913. znašala povprečna cena 0.93 krone za kg. V še večji meri so nazadovale cene krav; tudi teleta so nazadovala napram predvojnim časom. V skupini »živina« se edino prašiči dražji kot pred vojno.

Najdražja je še med agrarnimi proizvodi skupina živalskih proizvodov (jajca, maslo, sir in mast), pri čemur pa je treba vpoštevati, da so cene samo sedaj v zimskih mesecih tako visoke. Najbolj so se med vsemi proizvodi podražila jajca, potem fižol in seno (radi slabe letine).

V skupini »kolonialno blago« se je najmanj podražil riž, najbolj pa kava; v skupini »stavbni material« je visoki indeks pripisovati visoki ceni opeke, ki je danes dvakrat dražja kot pred vojno (preračunano na predvojno veljavo).

Izjemno visok indeks je za tekstilije, kar je na eni strani v zvezi z visokimi cenami sirovin, na drugi strani pa posledica velikih uvoznih carin, ki drže domačo industrijo pokonci.

Španska hripa! Influenca!
Za ojačanje rekonvalescentov je izborno sredstvo „Leciferrin". Vprašaj za svet zdravnika. Dobi se v vseh lekarnah.

Borza

8. februarja 1929.

DENAR

V današnjem deviznem prometu sta oslabeli devizi Berlin in Newyork, učvrstil pa se je Dunaj, zlasti pa London v zvezi z mednarodnim dvigom. Promet je bil znaten. Zaključeno je bilo nekaj več privatnega blaga, zlasti v devizah Dunaj, Newyork in Trst, Narodna banka pa je intervenirala v devizah Berlin, London in Curih.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

4. februarja 1929

	povpraš.	pon.	sredn.	sr. I. II.
Amsterdam	—	2282.50	—	—
Berlin	1350.—	1353.—	1351.50	1352.75
Bruselj	—	791.87	—	—
Budimpešta	—	993.80	—	993.70
Curih	1094.40	1097.40	1095.90	1095.90
Dunaj	799.50	802.50	801.—	800.55
London	276.20	277.—	275.60	—
Newyork	56.73	56.93	56.83	56.86
Paris	—	222.62	—	222.65
Praga	—	168.30	—	168.60
Trst	297,12	299.12	298.12	—

Zagreb. Amsterdam 2279.50—2285.50, Berlin 1350—1353, Budimpešta 992.20—995.20, Trst 297.06 do 299.06, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 799.60 do 802.60, London 276.20—277, Newyork 56.73—56.93, Pariz 221.62—223.62, Praga 168.20—169.

Belgrad. Amsterdam 2279.50—2285.50, Berlin 1350—1353, Budimpešta 992.20—995.50, Trst 297.12 do 299.12, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 799.60 do 802.60, London 276.20—277, Newyork 56.73—56.93, Pariz 221.62—223.62, Praga 168.20—169.20.

Curih. Belgrad 9.125, Berlin 123.38, Budimpešta 90.58, Bukarešt 3.125, Dunaj 73, London 25.255, Newyork 519.55, Pariz 20.315, Praga 15.385, Trst 27.2025, Sofija 3.75, Varšava 58.28, Madrid 81.15.

Dinar notira: na Dunaju (deviza) 12.5020, (val.) 12.46, v Londonu 276.50, v Newyorku 175.40, v Pragi 59.35.

VREDNOSTNI PAPIRJI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 125 den., Prištediona 930 den., Kred. zav. 175 den., Vevče 120 den., Ruše 260—280, Stavbna 56 denar. Šešir 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 432—433, kasa 431—433, termini: 2. 430.50—433 (433), 3. 435.50—436, 4. 439—439.50 (438.50), 12. 466—468 (466), 7 odst. inv. pos. —.—, agrari 54.50. Bančni pap.: Hipo 55—55.25 (55), Poljo 17.50—18. Hrv. 50 den., Kred. 93 den., Jugo 90.50—91 (90.50—91). Lj. Kr. 125—126 (125), Medjun. 57.50 den., Prišted. 92, Srpska 153—155 (153). Ind. pap.: Guttmann 200 do 205, Slavonia 5.50—6, Slaveks 101—103, Danica 155—170, Drava 460—465, Šečerana 475—480, Osj. ljev. 180—190, Brod. vag. 315, Union 305 den., Isis 20—25, Ragusea 485—487.50, Trbovlje 475—479, Vevče 125—130, Piv. Sar. 220—225.

Dunaj. Don. sav. jadr. 87.20, Wiener Bankverein 25.20, Bodencredit 109.50, Creditanstalt 59, Escompteges. 28, Živno 140.35, Jugo 6.75, Aussiger Chemische 253.70, Slavonia 0.62, Slavex 12.40, Mundus 190.50, Alpine 40.90, Trboveljska 59.25, Kranj. ind. 34, Leykam 9, Rima Murany 122.40.

Žito

Danes je bila novosadska borza popolnoma brez prometa, enako tudi zagrebška S Šomborjem so tel zveze prekinjene, vsled česar ni bilo mogoče dozuati položaja na tamošnji borzi. Tendenca je neizpremenjena, vendar izgleda, da se producenti in trgovci vzdržujejo vsakega ponujanja, zato ker pričakujejo, da izbruhne hosa. Razlogov za hoso bi mogli iskati le v pomanjkanju promptnega blaga vsled slabih dovozov, ker inozemska tržišča ne kažejo nobenih znakov za dvig cen. Nasprotno so včeraj kurzi na čikaški borzi nazadovali. Koruza se ponuja že po fantastičnih cenah. Česu primerno suha inzulanka notira 285, podravsko blago pa 275 nakladalna postaja.

V **Ljubljani notirajo:**

Dež. pridelki (vse samo ponudbe, s'ov. post., plač. 30 dni. dobava promptna): pšenica 80 kg 23% 287.50—290, febr. 292.50—295, marec 297.50—300, april 302.50—305, maj 307.50—310; moka 0 g vag. bl. fko Ljubljana plač po prejemu 420—425, soržica (50% rži, 50% pšenice) fko post. Domžale 277.50—280, koruza laplatska 325—330, času primerno suha 295—297.50, ječmen bar. pol. 345—347.50, bč. 330—332.50. Zaključeni so bili 4 vagoni koruze. Tendenca čvrsta.

Novi Sad. Pšenica: 242.50—245, par. Vršac 235—237.50. Oves: bč. 245—250, bn. 240—245. Koruza: 257.50—262.50, bč. 3. 4. 5. 280—285. Ječmen: 252.50—257.50, pol. 270—280. Moka: 0 g 340—350, št. 2. 320—330, št. 5. 300—310, št. 6. 275—280, št. 7. 260—265. Otrobi: 180—185. — **Tendenca neizpremenjena.**

Budimpešta. Tendenca medla. Pšenica: marec 25.28—25.22, zaklj. 25.20—25.21, maj 26.12—26.01, zaklj. 26.01—26.02, oktober 26.28—26.15, zaključek 26.15—26.16. Rž: marec 23.16—23.08, zaklj. 23.07 do 23.08, maj 23.88—23.85, zaklj. 23.85—23.86, oktober 23.96—23.90, zaklj. 23.86—23.87. Koruza: maj 28.50 28.47, zaklj. 28.44—28.45, julij 28.46—28.43, zaklj. 28.41—28.42.

Les

Na ljubljanski borzi so bili zaključeni 4 vagoni drv. **Tendenca mirna.**

*

Pred zvišanjem cen papirja. Kakor poročajo z Dunaja, so avstrijske in češke tovarne zvišale cene za 5%. Pri nas zaenkrat ni misliti na povišanje cen, v slučaju ponovnega povišanja cen v inozemstvu pa je pričakovati tudi pri nas zvišanja cen papirju.

Povišanje cen premega v Zagrebu. Ker v Zagrebu ni trboveljskega premoga, se tedaj rabi šleski premog, ki pa je znatno dražji in se je sedaj ponovno podražil od 90 na 95 Din za 100 kg. Tudi zaloge drv so majhne. Cena bukovih drv je na drobno 575 za meter, rezana drva pa dostavljena pred hišo 350 Din za 1000 kg. V Ljubljani stanejo trda drva na drobno 160 Din, mehka 60 do 75 Din za m³.

Zvišanje cen bakra. Kartel bakra je zopet zvišal ceno elektrolitičnega bakra za ¼ centa na 18 centov. Povišanje opravičujejo z znatnim zmanjšanjem zalog.

Sveta življenje in vrvenje

Po čem se človek spozna?

So ljudje, ki imajo poseben dar za spoznavanje značaja drugih ljudi. Ta dar potem izpopolnjujejo z izkušnjo, nekateri tudi z znanstvenim študijem. Mnogi dosežejo pri tem presenetljivo sposobnost, da pogledajo človeku v njegovo notranjost in presodijo njegov značaj. Toda tudi najboljši poznavalec

General A. Castro Girona, poveljnik vojaškega okrožja Valencia, ki ga je dal Primo de Rivera po zadnjem vojaškem uporu zapreti. Dolže ga, da je izdal diktaturo.

ljudi se more marsikdaj varati in največkrat tisti, ki se bolj zanaša na zunanje znake kakor pa na svoj notranji glas. Saj so ljudje tako zelo različni in ni najti dveh docela enakih značajev; razen tega utegnejo biti zunanji znaki zgolj slučajni. Kakšni so ti znaki?

Mnogi sodijo človeka — po petah. Posebno mati pravi svoji hčeri, ki hvali svojega izvoljenca: »In če bi bil sam angel Gabriel — pošvedrane pete ima in če ima pošvedrane pete, potem je malomaren in nereden.« — Drugi gledajo človeka po tem, kako si veže ovratnico. Majhen, močno stisnjen vozel kaže nesamostojen, nezrel značaj; rahel, velik vozel pa izčiščen, izkušen, trden značaj.

Pričeska (frizura) spada tudi med znamenja: gladka, trdo položena pričeska izdaja brezpomembnega, neznatnega, negotovega, omahujočega, neduhovitega, domišljavega človeka; rahla pričeska pa je znamenje možatosti, dalekovidnosti, samostojnosti, velikopoteznosti in lastnega okusa. — Klobuk nosijo moški zelo različno: globoko v čelo ga potiskajo razglabljajoči, zbadljivi, zamišljeni, resnobni ljudje; postrani ga nosijo ljudje brez duha, preprosleži, abotniki; na tilnik potiskajo klobuk lahkomiselni, vsakdanji, neznatni ljudje. — Tudi po smehu se dajo spoznati ljudje — a to je celo poglavje zase.

Neki znan dušeslovec je zamislil poseben način spoznavanja ljudi s pomočjo presenečenja. Svojo žrtev je n. pr. nagovoril naslednje: »Včeraj sem videl, kako so vas vedli na policijo!« — »Toda gospod profesor, kako pridete na tako misel...?« Tako se zavzame malenkosten človek. »Mene — — da bi bili videli...« To je domišljavec. »Utegnili se se zmotiti, gospod profesor!« To je okreten, svetski človek.

Drug slaven dušeslovec je zamislil nekoliko drugačen način: on je svoje ljudi brezobzirno nahrulil in se potem opravičil. Sodil jih je po tem, v koliko so se razburili, kako so odgovarjali. V teku časa si je sestavil cel slovar vzklikov svojih žrtev in povsodi zraven dostavil, kakšnih lastnosti je človek, ki odgovarja na tak način.

Nekega dne je prišel k njemu človek, ki ga je na prvi pogled ocenil takole: »Če ga nahruliš, dobiš zaušnico!« Nahrulil ga je in dejansko dobil mastno zaušnico. Sprejel jo je z največjo ljubeznivostjo, rekoč: »Tisočera vam hvala, potrdili ste moj način!« Oni pa je pogledal, kje so vrata in zbežal — mislil je, da se je profesorju zmešalo.

Najlepše presenečenje je pa tega dušeslovca še čakalo. Nekega dne je nekdo nahrulil njega samega. Skrajno ogorčen je zakričal profesor nad njim: »Taka nesramnost! Drugič pazite, pa se vam ne bo treba opravičevati!« — Komaj je po tem dogodku prišel domov, je profesor pogledal v svoj slovar in našel pri vzkliku, ki je bil na las podoben njegovemu, to-le označbo: »Puhloglavec, malenkostnež!« Zgrudil se je na stol, se trkal na prsi in si rekel: »Človek, spoznaj najprej samega sebe!«

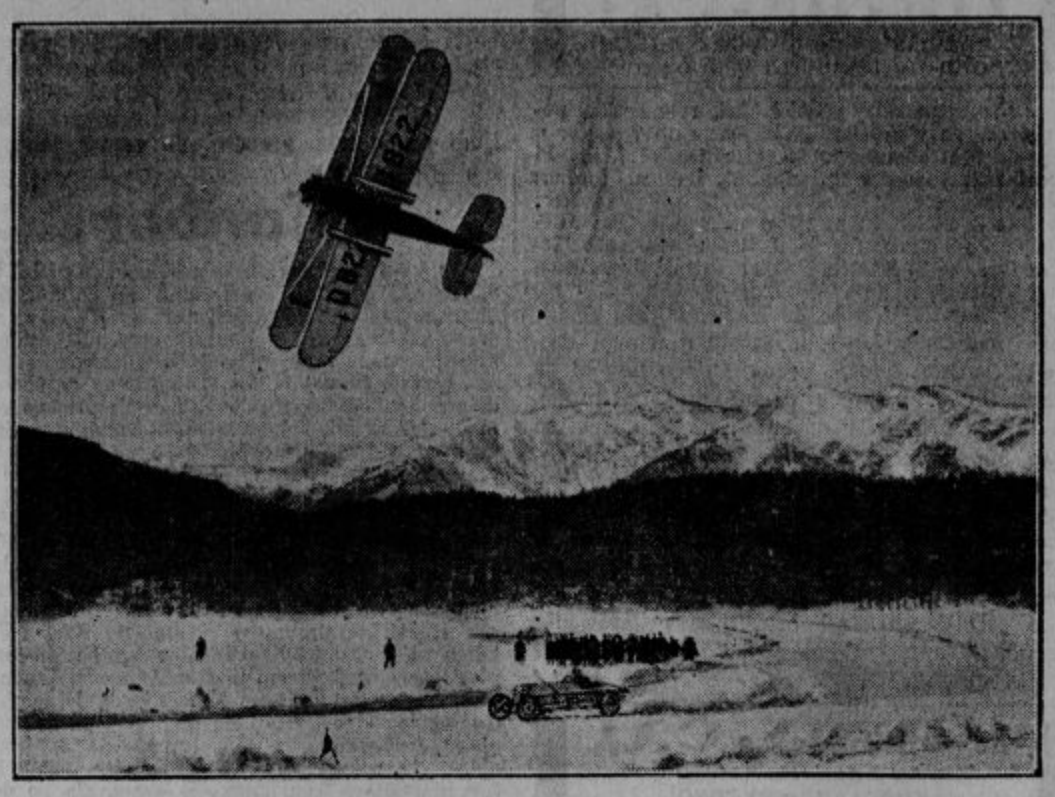

Dirka med letalom in avtomobilom, ki se je vršila v slovitem zimskem zdravilišču Garmisch-Partenkirchen. Dirkala sta mojster Stuck in z redom Pour le mérite odlikovani letalec Udet. Tekma je ostala neodločena.

Mrliči na velikomestnem produ

Življenje v velemestih drobi ljudi pod svojimi kolesi kakor kamenje na cesti in dnevno se dagaja, da najdejo celo vrsto samomorilcev in drugih smrtnih ponesrečencev, ki jih nihče ne pozna. Trupla teh neznancev hranijo par dni v mrtvašnicah, da morejo oblasti ugotoviti potrebno in jih svojci ali znanci spoznati. Prostori se nahajajo v kleteh, kjer imajo naprave za proizvajanje ledu. O obisku v takem domu neznanih mrličev pripoveduje berlinski časnikar Mario Mohr:

Strahotne v svoji nagoti leže te neme priče neznanih žaloiger. Poleg njih visi, večinoma raztrgana in krvava, obleka, ki so jo imeli ob smrti na sebi; ravno tako vrvi, noži ali drugo orožje, s katerim so se končali. Tu je mrtvo truplo mladega moža; poleg njega visi vrv. Toda nastal je sum, da se ni sam obesil, marveč so ga neznane roke preje zadavile in nato obesile — na vratu so sledovi prstov in praske. Raztelesenje bo odkrilo resnico, a zločinca, kdo ve? — Tam leži mladenka; njen obraz je še v smrti tako lep! Toda telo je strahotno nabreklo, da ga je groza in stud pogledati. Umrla je na posledicah umetnega splava, kar priča babičino orodje poleg nje. —Potem leže zaporedoma utopljenec, nekdo, ki ga je ubila krogla in ena žrtev svetilnega plina. Tu leži žena s popolnoma razbito lobanjo; vrgla se je s četrtega nadstropja na cestni tlak. Tudi ta kup mesa pripoveduje svojo žalostno povest. Ženska je po vsem telesu tetovirana — z barvami opisana. Kasneje ji je bilo tega po vsej priliki žal, kajti za vratom in na rokah, ki jih pušča moderna obleka gole, se vidijo sledi poizkusov, da bi se opikana mesta zabrisala. Toda ti poskusi so zapustili le še grše brazgotine. Najbrže je žensko to gnalo v smrt.

Kasneje prenesejo te mrliče v višje ležečo ogledno dvorano, kjer jih položé v steklene omare. Tu je vedno najti prestrašene, drhteče ljudi, ki strahoma ogledujejo mrliče, če ne bi v njih spoznali pogrešanih svojcev. Zunaj na hodniku pa prinašajo vedno nove mrliče. Delavci v svojih belih oblačilih so videti kakor mesarji in tudi ne ravnajo z mrliči drugače kakor mesar z mesom. Bežimo...

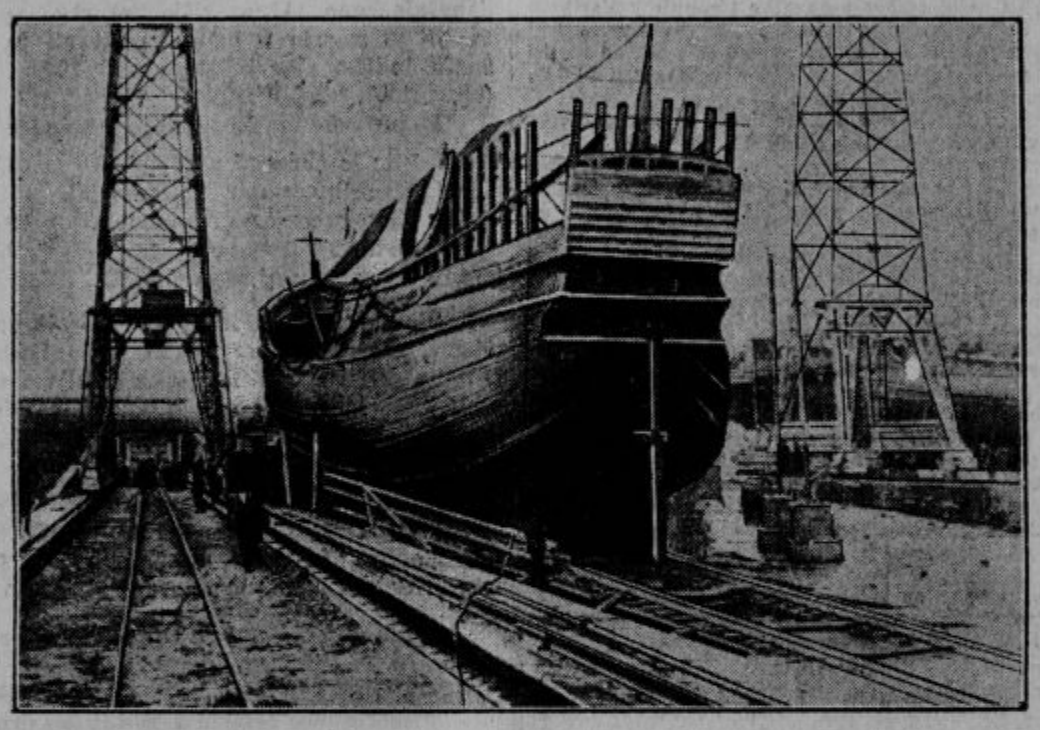

Kolumbova ladja »Santa Maria«. Krištof Kolumb je dne 3. avgusta 1492 na ladji »Santa Maria« odplul iskat nove poti v vzhodno Indijo, pa je pri tem odkril nov del sveta — Ameriko. Ladja, ki jo vidimo na sliki, je natančen posnetek prvotne ladje. Ladjo so pravkar spustili v morje in bo predstavljala eno najzanimivejših točk velike razstave v Barceloni.

Kaj pa v Rusiji?

V Ljeningradu imajo 36 stopinj C mraza. Po vsej Rusiji je prenehal ves promet; celo telefon ne deluje več. Ledolomilcu »Ljeninu« se je v ljeningrajski luki v ledu zlomil propeler. Ob teh razmerah so pa otvorili zračni promet na progi Irkutsk—Bodajbo—Jakutsk; v obratu so vedno tri letala.

Volitev v sovjete se je do 1. t. m. udeležilo 5,648.000 oseb, to je 59% proti 47.8% lani. Med izvoljenimi je 19.3% žensk in 15% organiziranih komunistov in komsomolcev (omladincev).

Dobro je napravil

Lastnik velike modne trgovine v Newyorku je sklenil, da se umakne v zasebno življenje, ker si je v trgovini toliko pridobil, da bo poslej lahko živel od obresti. Ob tej priliki se je hotel izkazati hvaležnega svojim trgovskim pomočnicam, ki so dejansko opravljale glavno delo v trgovini. Prepustil jim je prodajalno z vso opremo v vrednosti 25.000 dolarjev. Dekleta, pet po številu, bodo mogle voditi sedaj trgovino na svoj lastni račun.

Modern Robinson

Te dni so opazili na Donavi pri Engelhartszellu majhen, zložljiv, (platnen) čoln, v katerem je sedel mlad fant. Po Donavi plava sedaj polno ledu in je bilo pravo čudo, kako se je čoln dotlej ohranil. Cariniki in drugi ljudje v Seifersteinu so čoln po dolgotrajnem naporu potegnili h kraju. Mladi potnik, ki ni imel s seboj nobenih listin, je izjavil, da se piše Georg Bayer, 17 let star, realec iz Regensburga. Staršem je ušel in hoče svojo pot takoj nadaljevati. Namenjen ni nikamor drugam kakor v daljno Turčijo. Na poti so mu sicer ozeble roke, noge in ušesa, a to ga ne straši pred nadaljnjim potovanjem. Brašno ima: nekaj suhega mesa, kruha in vina. Mladega Robinsona so zaprli in brzojavili očetu, naj pride ponj.

Za razvedrilo

Je razlika. »Gospod zavarovalni nadzornik, koliko dobim, ako mi čez šest let zgori hiša?« — »Celo zavarovalnino — 100.000 dinarjev.« — »A če pogorim še ta teden?« — »Potem dobite pet let.«

Pozna ženske. »Bodi moja, predraga! Vse svoje premoženje ti polagam k nogam!« — »Tvoje premoženje ni posebno veliko...« — »Gotovo, da ne, predraga; toda poleg tvojih majhnih nožic bo videti veliko!« — Zardela je in mu podala roko.

Razkrinkana skopost. Neki skopuh je šel kupovat vezilo svojemu prijatelju. Toda vse mu je bilo predrago. Slednjič je opazil razbito vazo in vprašal, koliko stane. Cena je bila nizka in skopuh je vazo plačal in naročil, da jo pošljejo na prijateljev naslov. Dejal si je, da bo prijatelj mislil, da se je vaza pri prenosu razbila. Čez par dni mu je prijatelj pisal: »Najlepša hvala za vazo in posebno za pozornost, da si vsak kos posebej zavil.«

Po daru se narod spozna. Anglež, Irec in Škot so bili povabljeni na svatbo skupnega znanca. Nekaj dni po svatbi so se sešli in Anglež je rekel: »Zadržan sem bil žal in se nisem mogel udeležiti svatbe našega prijatelja; toda poslal sem v dar kavno posodje za dvanajst oseb.« — »Tudi jaz sem bil zadržan,« je rekel Irec, »a v dar sem poslal čajno posodje za štiriindvajset oseb.« — »Jaz pa sem bil na potovanju,« je povedal Škot; »v dar pa sem poslal sladkorne kleščice za dvesto oseb.«

On: »Kaj poreče vaša mati k najini zaroki?« — Ona: »Oh, nič!« Očarana bo, kakor vselej.«

Skalni podor v Freiburgu v Švici. V sredini mesta Freiburgu v Švici se je utrgalo 2000 kubičnih metrov skalovja in zgrmelo v globočino. Več hiš se je podrlo, eno žensko je ubilo.

Predpotopna pošast

Raziskovalec Andrews je našel v srednji Aziji, v puščavi Gobi okostje orjaške predpotopne živali. Okostje je zelo poškodovano, vendar se da sklepati, da je bil trup tega nestvora dolg 240 metrov! Vsak njegov korak je meril 40 metrov.

Zimski sport po geslu: Vsak po svoje!

Za duha in srce

Časopis za zgodovino in narodopisje. XXIV. Št. 1—2. Ta znanstveni glasnik mariborskega Zgodovinskega društva stopa v letu 1929 v novi, okusni opremi in postaja od leta do leta vsebolj reprezentativen tako po zunanjem licu kakor po vsebinskem bogastvu in pestrosti. Nekakšen odraz vsebinskega spopolnjevanja so jedrnati resumeji, ki sledijo posameznim člankom; v pričujočih prvih dveh številkah časopisa so izšli štirje po vsebini in načinu znanstvenega podajanja nadvse zanimivi članki. Uvodni članka je Matija Ljubša, ki riše postanek srednjeveškega Celja; nato slede članki dr. Fr. Goršiča o županih in knezih v jugoslovanski pravni zgodovini, dr. Fr. Vatovca o kolonizaciji laškega okraja v luči krajevnih in ledinskih imen ter Fr. Baša o gospodarskem poslopju v Savinjski dolini. Izvestja prinašajo prispevke dr. M. Dolenca, dr. Fr. Kotnika dr Fr. Steleta, dr. Fr. Ilešiča, dr J. Kotnika, Sr. Brodarja in E. Baumgartnerja ter dr. Vl. Travnerja. Slede še ocene o nekaterih zgodovinsko-književnih novostih ter Društveni glasnik. V splošnem se opaža močan narastek novih sotrudnikov »Časopisa«, ki od številke do številke pod izkušeno uredniško roko društvenega predsednika prelata dr. Fr. Kovačiča vsebinsko vsebolj bogati. Časopis zasluži v polni meri, da ga naša javnost podpira. Naročila na Časopis naj se naslavljajo na Zgodovinsko društvo v Mariboru, Koroška cesta 10.

Cerkveni glasbenik za januar in februar 1929 je pravkar izšel. Glasbena priloga na 8 straneh prinaša sledeče skladbe: »Mariji«, zložil Stanko Premrl, »Vsi zem'jani se sklonite«, zložil Matija Tomc, »Marija, naše upanje«, zložil M. Tomc, »Marija Pomagaj«, zložil dr. Anton Dolinar, dva odpeva pri litanijah M. D., zložil Josip Klemenčič. Posamezni izvodi se dobe po 3 Din.

Prisega o polnoči. Igra v štirih dejanjih. Spisala Manica Komanova. Izdala Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 8 Din.

•

Odlikovanja hrvatskih učenjakov. Akademija znanosti v Ljeningradu je izbrala bivšega predsednika Jugoslovanske Akademije v Zagrebu, prof. Tomislava Maretiča za svojega dopisujočega člana. Česka společnost nauk je izbrala hrvatske zgodovinarje, Ferda Šišiča in Milana Preloga za svoje zunanje člane. — Slovansko društvo v Sofiji je izbralo g. Frana Bučara za svojega častnega člana. — Od odlikovancev slavi eden g. Milan Prelog te dni svojo 50 letnico. Učenjak je doktoriral v Pragi, služil kot gimnazijski profesor v hrvatskih deželah, po vojni pa habilitiral z razpravo »Slavenska renesansa« (1780—1848) prvo sistematično in sintetično delo o tem predmetu Potem je učil na univerzi v Zagrebu na Klaičevi stolici, zdaj pa uči splošno zgodovino srednjega veka v Skoplju. Važen je tudi njegov poizkus napisati celotno zgodovino Jugoslovanov (»Pregled povijesti južnih Slavena, Sarajevo (1920—1921).

Arnošt Grund, nedavno umrli priljubljeni komik zagrebškega gledališča je bil tudi entomolog. Lovil je in sam prepariral nešteto vrst metuljev okoli Zagreba, v Gorskem Kotaru, Hrvatskem Primorju, po Velebitu in Dalmaciji. Najlepši njegov eksemplar je bil Parnassius Apollo L. liburnicus ali kratko Apollo, ki leti po Velebitu, in Gonepterix Cleopatra, ki se dobi samo v Dalmaciji. Grund je napisal tudi več razprav o metuljih v »Internationale Entomologische Zeitschrift« in »Glasnik hrv. prirodopisnog društva«, ki so zelo temeljite in pomenijo zelo popolno sistematiko metuljev po Hrvatskem in Dalmaciji.

•

»Jubilejni almanah carstva Bolgarija« je izšel v nemškem jeziku koncem 1928 v založbi Maksa Becka v Leipzigu. Ima solidne članke M. Murka, St. Mladenova, B. Filova, A. Protiča in dr. Zelo informativni so tudi članki o gospodarskih panogah. Slovstvo je zastopano po Vazovu, Todorovu, Hristovu, Elin-Pelinu, Karalijčevu, Jovkovu in dr.

•

Zelo simpatično knjigo o sodobni Rusiji je napisal Theodor Dreiser pod naslovom »Sowjetrussland«, Zsolnau, Wien. Med drugim pravi, da je v Rusiji izginila strašna razlika med bogastvom in revščino, kakor se na primer javlja v vsej napetosti v Ameriki. V današnji Rusiji ni luksusa in ni bede. Druga odlika, ki jo je avtor zasledil, je ta, da v Rusiji danes duševno delo, moč in vpliv tvorne misli neizmerno več velja kot gola posest materijalnih dobrin. Razrednih razločkov v Rusiji ni več, pač pa je distanca med duševnim in ročnim de'om ter med bolj in manj odgovorno službo (uradnik — delavec), ne da bi se izdiferencirala v razredno nasprotje. Tako Dreiser, drugi drugače. Kdor hoče izvedeti resnico, se mora pač držati našega izreka: Da se resnica prav spozna, je treba slišati oba zvona. Kolikor mi poznamo razmere, Dreiserjeve trditve o večvrednosti duševnega dela in pravičnejši, kolikor mogoče izenačevalni razdelitvi materijalnih in duhovnih dobrin popolnoma drže. Kar se tiče razrednega razločka, se pa vendar še precej čuti na kmetih (kulakovstvo). —e—

Novo filozofsko revijo so začeli izdajati profesorji bogoslovske fakultete v Olomucu v duhu tomizma. Urednik je dr. M. Habáň O. P.

Zgodovina Rusije od slavnega Platonova je izšla zdaj v francoskem prevodu pri Payotu v Parizu pod naslovom »Histoire de la Russie des origines à 1918«.

•

Umrl je nemški dirigent Siegfried Ochs v starosti 71 let. Zas'ovel je kot dirigent Filharmoničnega kora, katerega je izvežbal v najboljšega v Berlinu.

•

Konferenca muzejskih ravnateljev v Parizu. V petek 8. t. m. se je sestala v Parizu v Mednarodnem institutu za intelektualno sodelovanje konferenca muzejskih ravnateljev in strokovnjakov s celega sveta. Zastopane so sledeče države: Nemčija, Avstrija, Španija, Italija, Madjarska, Romunija, Belgija, Francija, Švica, Zedinjene države, Velika Britanija, Grčija, Nizozemska. Obravnavala se bodo tehnična muzejska vprašanja, n. pr. unifikacija muzejskih katalogov, prevodi lističev in beležk v svetovnih jezikih, vprašanje reproduciranja slik in drugih predmetov, izmenjava knjig in drugih del itd.

•

Umetniške razstave v Berlinu. V Akademie der Künste so razstavljena dela znanega Maxa Slevogta. — Pri Flechtheimu so razložene slike pokojnega francoskega slikarja A. Renoira. — Pri Tannhauserju so razstavljena dela Pavla Gaugina. — V Salonu neodvisnih so razstavili ruski sovjetski slikarji. Zdi se, da je njihov takozvani konstruktivistični stil zatonil. Tudi njihovi nemški posnemovavci prehajajo v drug stil, takozvano »Neue Sachlickeit«, — novorealizem — ki znači povratek k predmetu, k realnosti in objektivnosti.

•

Artur Toscanini, glasbeni ravnatelj slovečе milanske Scale, je odpotoval v Newyork, kjer bo vodil koncerte »Filharmonične Simfonije«.

•

Werflova drama »Juarez in Maksimilan« se v dunajskem Burgtheatru z velikim uspehom igra. Kazalo bi jo prevesti v slovenščino, ker je tema zelo popularna, obdelba pa tudi jako dobra.

Dopisi

Ptuj

† GOSPODIČNA ERNA RAZLAG

V Ptuju je umrla v sredo ob 4 popoldne gdčna Erna Razlag, učiteljica v pokoju. Njen pogreb je bil v petek ob 3 pop.

Rajna gdčna Erna pač zasluži, da se je slovenski narod s hvaležnostjo spominja. Bila je iz rodu slavnega narodnega buditelja Razlaga. Njen oče je bil avstrijski častnik, rodila se je v Meranu 17. novembra 1858. Oče je služboval v Italiji, na Solnograškem, v Kamniku in slednjič v Brežicah. Tu je preživela svojo mladost. Starši so ji preskrbeli dobro vzgojo, že v mladosti se je naučila izborno več svetovnih jezikov. Učiteljišče je dovršila v Gradcu in istotam naredila izpit za meščanske šole.

Kot učiteljica je delovala 9 let v Brežicah in 19 let v Ljutomeru. Bila je izvrstna vzgojiteljica, ki je znala otrokom na poseben, sebi lasten način, vcepiti ljubezen do vsakega predmeta. Prav spretno je vodila otroke s svojim naukom k Bogu in jim bila tako najboljši katehet. Ko je stopila v pokoj, se je nastanila v Ptuju, kjer pa ni počivala, ampak delovala kot domača učiteljica za vse predmete za vsakovrstne učence. Poučevala je gimnazijce in navadne ljudskošolce brez razlike narodnosti ali strank. Vse jo je ljubilo. Še do smrti je poučevala do 11 ur na dan. Vstajala je ob 2 zjutraj, dve uri na dan, od 5 do 7 si jo videl vsaki dan v proštijski cerkvi pred Najsvetejšim. Za sv. Obhajilo se je vsak dan pripravljala po eno uro, in eno uro zahvaljevala.

V narodnostnem oziru je bila pač prava sorodnica narodnega buditelja Razlaga. Kot učiteljica v Ljutomeru je sodelovala pri vseh tamošnjih takratnih katoliških društvih, pri pevskem in bralnem društvu, kjer je dobila tudi diplomo častne članice. V Ptuju je pridno delovala kot voditeljica pri dekliški zvezi, pripravljala razne nastope in pisala nekatere igre. Tudi iz njenih iger, kakor iz njenega celega značaja je jasno odseval njen veselo prijeten značaj in njeno bogaljubeče srce.

Našim katoliškim organizacijam je bila s svojim bistrim razumom vedno najboljša svetovalka in, kjer le mogoče, tudi najboljša članica in odbornica.

Bojim se, ko pišem o zaslugah predobre učiteljice in narodne buditeljice rajnke gdčne Erne, da se mi bo očitalo, da sem premnogo izpustil, oziroma pozabil omeniti. Ljubi Bog pa je gotovo zapisal vsako delo blagopokojnice in od Njega bo za svoje delo uživala večno plačilo. N. v m. p.! Dr. I. Ž.

•

Zabavni prijateljski sestanek priredi Prosvetno društvo v Ptuju v društvenem lokalu v minoritskem samostanu v soboto, dne 9. t. m. ob 7 zvečer. Na sporedu so petje, šaljivi prizori in prosta zabava. Vabljeni so člani in po njih vpeljani gostje.

Predavanje o sadjarstvu priznanega strokovnjaka bo imelo Prosvetno društvo v Ptuju v društveni dvorani pri Minoritih dne 17. t. m. Čas in podroben spored se pravočasno naznani.

Davčno oblastvo v Ptuju se je nastanilo v prostorih bivšega davčnega urada v I nadstropju sodnijskega poslopja. Z izselitvijo bivšega davčnega oblastva iz privatne hiše sta se pridobili dve lepi družinski stanovanji.

Mraz je tudi v Ptuju in okolici dosegel tako nižino, kakor je ne pomnijo že od leta 1893. Najnižja temperatura je znašala proti soboto ponoči —25° C. Mestna občina skrbi s priznanja vredno vnemo, da sneg odstranjuje in omogoča promet po mestu. Hripa se v našem mestu ni pojavila kar pač kaže, da so zdravstvene razmere v Ptuju izredno ugodne.

Trbovlje

Kmečka veselica. Po stari navadi se vsako leto vrši kmečka veselica v Društvenem domu na pustno nedeljo. Dne 10. svečana ob 4 popoldne, kakor razvidimo iz plakatov, je na programu tudi prizor iz časov, ko je županstvo odločevalo, kdo se sme ženiti. Igrala bo godba g. Kuharja, zanimiv bo tudi srečolov domačih pridelkov. Veselice ni treba posetiti v fraku in laku, kar se posebno vsem dopade, zato je ta veselica še vedno izpadla v najboljšem razpoloženju. Dvorana bo toplo zakurjena.

Drugo nedeljo pa priredijo Orli svojo akademijo. Svirala bo polnoštevilna rudarska godba.

Že zopet šušmarijo. Gotovi ljudje imajo menda to veselje, ko se duhovi poležejo, začnejo ljudi razburjati. Ko se je zvedelo, da je dr. Gosar imel pri novem osnutku pravilnika za bratovske skladnice uspeh in bi se že moral bedni položaj rudniških staroupokojencev izboljšati, pa ti pride spet kdo, da začne te revčke mešati. Kakšen namen pri tem ima, seveda ne pove. Tako jih nekdo vabi zopet na nek sestanek, kjer se hoče rudarjem dajati upanje »sedaj pa bo«. Obljublja jim tudi, da gredo v Zagreb na konferenco, katero sklicuje ministrstvo socialne politike. Za danes samo to. Za staroupokojence se hoče preskrbeti od druge vplivnejše strani, zato se naj vsako obdelavanje izmozganih upokojencev preneha, ker bomo drugače primorani stvar razčistiti. Kdor še toliko ne razume, da rudarska stroka ne spada pod ministrstvo socialne politike, da nima rudar s temi zakoni prav nič stika, pač pa z rudarskim pravilnikom, pod katerega spadajo tudi bratovske skladnice, ta naj gre za peč.

Zagorje ob Savi

Vojni invalidi. V nedeljo 10. februarja se vrši redni letni občni zbor krajevnega odbora Udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot v Zagorju in sicer pri ge. Kati Kovač na Toplicah št. 31 ob pol 2 pop. Ker je občni zbor važen za vse članstvo Udruženja, da se vsaj enkrat v letu skupno pogovorimo o našem delu, naših težavah, kakor tudi o uspehih, naj se vsak član ali članica udeleži tega zborovanja. Vsako leto enkrat se moramo toliko žrtvovati, da posvetimo za par ur naše misli skupni borbi ter se na ta način zopet okrepimo za našo bodočnost. — Odbor.

Metlika

Sejem, ki se je vršil pretekli torek, dne 5. t. m. je bil prav slab. Prišlo je prav malo sejmarjev, a še manj kupcev. Največji vzrok temu je bil silni mraz, ki je letos tako odločno pritisnil, kakor že dolgo ne, drugi vzrok pa je preveliko število sejmov. Ta mesec, ki je najkrajši, bosta kar dva sejma, kar je odločno preveč. Le na živinskem sejmišču je bilo precej živahno in se je živina razmeroma precej dobro prodajala, le da je ni bilo veliko, ker se ni nihče nadejal kakih kupcev, ker je letos tudi veliko pomanjkanje sena.

Poroke so po večini že vse minile. Grajati moramo na vsak način preveliko svobodo, ki si jo dovoljujejo takoimenovane »maškare, ki imajo pri obcetih svoje pravice. Nekje med Radovico in Suhorjem so si dovolili fantje celo malo preveč. Napravili so šrango na mestu, kjer se ni bilo mogoče ganiti naprej ne nazaj in zahtevali visoko odkupnino za ženina in nevesto. Ponujal jim je ženin drage volje 400 Din, a niso bili zadovoljni fantje s tem, ker so trdovratno zahtevali 1000 Din. Ker jim ženin tega nikakor ni mogel dati, fantje pa niso pustili svatov naprej, so morali menda iskati orožniške pomoči. Tako smo zvedeli in tako poročamo. Preveč je vsekakor to in v tej zimi in tem mrazu preprečevati prehod svatom, da so morali čakati toliko časa — to je že prehuda šala. Te navade so sicer samo bolj šaljivega značaja in naj bi šala ostale.

GORJE PRI BLEDU

Toplomer kaže pri nas veliko manj kakor v dolini. Največ mraza je bilo v nedeljo —20° C. To pa zato, ker zapirajo mrazu in vetru pot triglavski vrhovi.

Za pustno nedeljo in pustni torek pripravlja kat. bralno društvo veseloigro: Stric v Toplicah. Obakrat se igra zvečer ob 19.

VERŽEJ

Pa tudi pri nas je pritisnil mraz. V nedeljo 3. t. m. smo imeli 28° C mraza; najvišja temperatura tega dne je bila 11.4° C pod nič o, čeprav je cel dan sijalo solnce. Snega smo dobili 53 cm Za ta kraj je toliko snega veliko in tudi mraz nenavadno oster.

* * *

Središče ob Dravi. Mesto venca na grob svojemu prerano umrlemu bratu gospodu Rudolfu Lukačiču, posestniku v Središču, je daroval g. župan Fran Lukačič za revne šolarje središke šole znesek 100 Din.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sobota, 9. febr.: 12.30 Reproducirana glasba. 13 Časovna napoved, reproducirana glasba. — 13.30 Stanje vode in borzna poročila. — 17 Koncert Radio-orkestra. — 18.30 Delavska ura: Zgodovina delavstanu, predava Franc Kremžar. — 19 Nemščina, poučuje ga. dr. Piskernik. — 19.30 Psihoanaliza in umetnost, predava g. Bartol. — 20 Radio-orkester. 21 Trnovski zbor pod vodstvom g. Marolta poje: 1. Dev: Oj tam za goro; 2. Dev: Pojdem u rute; 3. Pavčič: Slovo; 4. Adamič: Sem si vzela; 5. Prelovec: Škrjančku; 6. Prelovec: Hišca pri cest' stoji; 7. Prelovec: Zapoj mi pesem dekle; 8. Dev: Po Savci, po Dravci; 9. Prekmurska. Pojdem na Hrvatsko; 10. Hubad: Jedro uštnó polöt; 11. Hubad: Gor čez izaro; 12. Pirnat: Na Gorenjskem je fletno. — 22 Poročila in časovna napoved. — 22.15 Sprehod po Evropi.

Nedelja ,10. febr.: 9.30 Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve. — 11 Koncert Radio-orkestra. — 12 Časovna napoved. — 15 Otroška igrica. — 15.30 France Vidmar, narodni pevec, poje svoje pesmi. — 16.30 Radio-orkester. — 20 Veseli predpust, izvaja pevski odsek šentpeterske prosvete: 1. Ipavec: Jaz vem za deželo; 2. Harm. Foerster: Kdor ima srce. 3. Premrl: Zdravica; 4. Harm. Schwab: Kmetiška pesem; 5. Mav: Tinica; 6. Kramar: Roža; 7. Dvospev (sopran, tenor) iz »Moč uniforme«; 8. Kuplet žida iz »Moč uniforme«; 9. Dalmatinski šajkaš; 10. Trije muzikanti, kuplet; 11. Vodopivec: Snubači, šaljiv prizor s petjem. — Radio-orkester. — 22 Poročila in časovna napoved.

Drugi programi:

Sobota, 9. februarja.

Zagreb: 13.15 Plošče. — 17 Pravljice. — 17.30 Plesna glasba. — 19 Recitacije. — 20.35 Vesela glasba. — **Praga:** 12.30 Opo danski koncert. — 16.10 O modi. — 17.30 O Goethejevem »Faustu«. 19.30 Pri treh mladenkah. — 22.05 Kavarniška glasba. — **Stuttgart:** 14 Za deco. — 15 Lahka glasba. 16.30 Kavarniška glasba. — 20 Simfonični koncert. Nato plesna glasba. — **Bern:** 16 Zdraviliški orkester. — 20 Simfonični koncert. — 22.30 Ples. — **Katovice:** 16 Plošče. — 20 O slikarstvu. — 20.30 Opereta. — 22.30 Plesna glasba. — **Rim:** 13 Trio. 17.30 Petje in glasba. — 20 Opera. — **Berlin:** 15.30 O kitajskih ženah in otrocih. — 17 Lahka glasba. 18.35 O kratkih valovih. — 20 Koračnice. — Nato lahka glasba. — **Dunaj:** 11 Kvartet. — 15.30 Mladinska igra. — 17.45 Komorna glasba. — 19.15 Recitacije. — 20.15 Opereta. — **Milan:** 11.15 Plošče. 12.30 Kvartet. — 16.30 Kvintet — 17.20 Deca poje. 21 Opera. — **Budapest:** 9.15 Vojaška godba. — 12 Zvonenje. — 17.30 Iz glasbene šole. — 19.30 Opera »Tenor«. — 22.20 Ciganska godba. — **Varšava:** 12.10 Plošče. — 17.55 Mladinski program. — 20.30 Cirkuška princesa, opereta. — 22.30 Plesna glasba.

Sport

OBJAVE

Izvršitev v štev. 31 z dne 6. februarja 1929 v »Slovencu« razpisane slalom-tekme za srednješolski prehodni pokal se preloži na poznejši termin.
S. K. Ilirija.

Vremensko poročilo z Bleda. Smuka idealna. 20 cm pršiča. Vreme jasno; skakalnice so pripravljene.

Tečaj za skoke bo imel od 14. do 20. februarja na Bledu inž. Hanssen.

Smuška tekma za prvenstvo mariborske oblasti se vrši kakor smo že poročali v nedeljo, dne 17. februarja 1929 s startom in ciljem pri koči na Klopnem vrhu. Startali bodo seniorji, juniorji in dame. Pravico startanja imajo vsi verificirani člani JZSZ klubov mariborske oblasti. Prijave sprejema g. Franjo Vetrih, trgovina Stojec, Jarčeva ulica. Prijave se sprejemajo do sobote, dne 16. februarja do 12. Prijavnina znaša 10 Din. Start je ob 9 dopoldne, razdelitev daril pa se vrši po tekmi v gostilni gospe Matilde Kormanove na Činžatu pri Fali. Opozarjajo se vsi, ki nameravajo omenjenega dne na Pohorje, da je koča na Klopnem vrhu rezervirana izključno za tekmovalce in funkcionarje. Gledalci dobijo prenočišče v Hlebovem domu na Smolniku, pri Bergauerju, v Kormanovi gostilni na Činžatu in pri Ruški koči.

PROGRAM NEDELJSKIH ZIMSKOSPORTNIH TEKEM

V Bohinju: ob 10 dopoldne drsalne tekme na umetnem drsališču pri hotelu Sv. Janez. — Ob 13 skoki raz nove velike skakalnice v Bohinju. — **V Tržiču:** Sankaške tekme na Ljubeljski cesti. — **V Zagrebu:** Na Plješivici damsko prvenstvo Hrvatske in Slavonije slalom-tekma v priredbi ASK. — **V Sarajevu:** Prva civilna smuška tekma v Bosni v priredbi Ski kluba Sarajevo. — Člani klubov JZSZ imajo pravico na polovično vožnjo z zvezno izkaznico, za Kranjsko goro in Bohinj pa veljajo v soboto zvečer in v nedeljo zvečer izletniški vozni listki s popustom 50% brez izkaznice.

Smuški tečaji. V dneh od 11. do 16. t. m. se bo vršil v Ljubljani smuški tečaj za tekmovalce pod vodstvom inž. Hanssena. Interesenti naj javijo udeležbo in pa uro, kdaj se morejo udeleževati tečaja, svojim klubom, nakar bo v listih objavljen točen razpored in kraj. — V dneh od 2. do 14. aprila se bo vršil v Staničevi koči pod Triglavom 14 dnevni smuški tečaj pod vodstvom zveznega nameščenca. Vsi oni, ki se interesirajo za udeležbo, naj se prijavijo pismeno Zvezi, ker bo število udeležencev omejeno. JZSZ.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

DRAMA:
Začetek ob 20.

Sobota, 9. febr.: DANES BOMO TIČI. Izven. Znižane dramske cene
Nedelja, 10. febr : ob 15. pop. UTOPLJENCA. Izven. Ob 20 zvečer: VOLPONE. Izven. Ljudske predstava pri znižanih cenah
Ponedeljek, 11. febr.: ŽIVI MRTVEC. Red D
Torek, 12. febr.: Ob 21 zvečer UTOPLJENCA. Izven.
Sreda, 13. febr.: Zaprto.

OPERA:
Začetek ob pol 20.

Sobota, 9. febr.. Ob 16 popoldne PRI TREH MLADENKAH, opereta. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven
Nedelja, 10. febr. Ob 15 pop. BOCCACCIO, opereta. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven
Ponedeljek, 11 febr.: Zaprto.

Mariborsko gledališče

Sobota, 9. februarja ob 20: »LUMPACIJ-VAGABUND«. Ab. B. Kuponi Znižane cene.
Nedelja, 10. februarja ob 15: »NA CESARIČINO POVELJE«. Znižane cene. Kuponi. — Ob 20: »LUMPACIJ-VAGABUND«. Znižane cene. Kuponi.

Plesni večer Erne Kovačeve v marib. gledališču se vrši koncem prihodnjega tedna, na kar že danes opozarjamo.

Prireditve in društvene vesti

Strokovno društvo javnih nameščencev in vpokojencev v Ljubljani ima drevi ob 20 svojo redno odborovo sejo, ki se vrši v posebni sobi (vhod skozi kuhinjo) konsumnega društva na Kongresnem trgu št. 2. Pristop imajo, kot običajno le društveni odborniki in člani.

Občni zbor realčnega podpornega društva se bo vršil v torek 12. februarja ob 17 v učiteljski zborovalnici drž. realke v Ljubljani.

Prosvetno društvo na Brezjah ponovi igro »Pri belem konjičku« na pustno nedeljo ob treh popoldne.

★ **Selška podružnica Slov. planinskega društva** naznanja, da se bo vršil občni zbor 17. febr. 1929 ob 4 popoldne v Selcih pri g. J. Vrhunec. Vabijo se vsi člani škofjeloškega okraja.

Naznanjam
ceni. obtinstvu, da otvorim v soboto 9. februarja opoldne novoopremljeno
KAVARNO ASTORIA
V MARIBORU :: GRAJSKI TRG
Priporoča se
LOJZE STREHAR

MALI OGLASI

Vsaka drobna **vrstica 1·50 Din** ali vsaka **beseda 50 par**. Najmanjši oglas **5 Din**. Oglasi nad devet vrstic se računajo više
Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službodobe

Mesarskega vajenca
poštenih staršev rabim. - Naslov dobite v oglasnem oddelku »Slov.« pod 1215.

Deklico
siroto, staro 14 let, zdravo in pošteno vzgojeno vzamem takoj. Eventuelno bi se učila pozneje v trgovini. Vsa oskrba v hiši! - Ponudbe na Trgovski gremij v Slovenjgradcu pod »*Hvaležna 1929/II*«. 1166

Strojnik
k lokomobili z daljšo prakso in vešč vseh strojnih popravil, se išče. Nastop službe 1 marca. V ponudbi je navesti dosedanje službe in zahtevek mesečne plače. — Parna žaga »Zora« d. z o. z. Črnomelj.

Strojnik
perfekten, ki je delal v strojnih livarnah in tovarnah, se sprejme na parno žago. Prosto stanovanje in kurjava. Nastop po dogovoru. Ponudbe pod »Strojnik« na poštni predal 74 Celje.

Žagarja
izurjenega vestnega k beneškemu jarmeniku, oženjenega, na stalno mesto, prosto stanovanje 2 sob, kurjava in razsvetljava, sprejme lesna industrija Ivan Srebotnjak. Sv. Peter v Savinjski dolini.

Dve vajenki
se sprejmeta za damsko krojaštvo. Naslov v upravi pod št. 1279.

Knjigovodja
zmožen in zanesljiv, ter vešča **korespondentinja** za nemščino in srbščino, se išče za mesto v Srbiji. - Ponudbe pod »Export« na anončno ekspedicijo Hinko S a x v Mariboru, Grajski trg.

Išče se šofer
dobro verziran mehanik, reflektira se le na starejšo moč. - Ponudbe pod: Dolenc, Hudovernik, Javornik.

Išče se
kovaški mojster, izvrsten delavec. Vpraša se v podružnici »Slovenca« v Celju.

Krojače
v damski stroki popolnoma izvežbane, išče za delo na domu tvrdka »Elite«, Ljubljana, Prešernova ulica, kjer se dobe natančnejša pojasnila.

Stanovanja

Sobo s kuhinjo
event. le za eno četrtletje iščem v mestu, ne na periferiji. Plačam vsako ceno. Ponudbe na upravo lista pod »Takojšnja vselitev« 1178.

Prazna soba
v pritličju ev. v I. nadstropju, le v sredini mesta, se išče za takoj. Ponudbe na upravo lista pod »Soba«-1205.

Stanovanje dveh sob
iščeta za maj dve priletni osebi. — Naslove sprejema uprava »Slov.« pod štev. 1239.

Sobico
priprosto opremljeno — iščem. — Ponudbe pod »Tretjerednik«.

Stanovanje
dobi brezplačno državni uslužbenec-vrtnar za poldnevno delo v Ljubljani. Naslov v upravi pod 1271.

Stanovanje
6 sob z vsem konfortom na Miklošičevi cesti se odda v najem s 1. majem 1929. Naslov v inseratnem oddelku »Slovenca« pod št. 1269.

Prodamo

Dr **G. PICCOLI**, lekarnar v Ljubljani priporoča pri zaprtju in drugih težko ah želodca svojo preizkušeno
Želodčno tinkturo

Živinsko
krmilno sol
oddaja na debelo **A. Volk, Ljubljana**, Resljeva c 24

Pliše
volnene in gobeline za tapeciranje pohištva, ima lepe in najcenejše v zalogi Rudolf Sever, tapetništvo, Marijin trg št. 2.

Puhasto perje
kg 38 Din razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler zaloga traja. Imam tudi belo puh kg 300 Din **L. Brozović**, kem. čistio na perja **Zagreb**. **Ilica 82**

Wertheim blagajna
dobro ohranjena, se proda. Naslov pove uprava lista pod št. 1272.

Čevljar. šivalni stroj (Cilinder) se ugodno proda. - Maribor, Jezdarska ulica 8, objekt II, Alojz Matjašič.

Stavbene parcele
Največ 100 korakov od kolodvora, kakor tudi največ 100 korakov od šole Zalog pri Ljubljani, p r o d a m lepe stavbne parcele, stoječe tik ob cesti v izmeri po cirka 450—500 m². — Podrobnejša pojasnila se dobijo v Mostah št 3 pri Ljublj.

Lepa trgovska hiša
enonadstropna, z velikim trgovskim lokalom in pritiklinami, krasno stanovanje 5 sob, predsoba in kuhinja, na najpromet. točki v sredini lepega trga mariborske oblasti, trgovina dobro vpeljana, in nekaj posestva, je naprodaj. Obširna in bogata okolica z lesno industrijo in dež. pridelki. Reflektantu tudi teh strok se nudi ugoden nakup. Ev. z zalogo, gospodarskim in trgovskim inventarjem vred. Vse v najboljšem stanju. - Natančneje pod značko: **»325.000 ugoden nakup« št. 1260** na upravo Slovenca v Ljubljani.

Razno

Cene GLOBOKO ZNIŽANE
Prepričajte se v manufakturni trgovini
Ivan Krošelj
na Martinovi c. 15, in Zaloški 17.

Kupimo

Krompirja
prvovrstnega iz Slovenije, rabim več vagonov. - Ponudbe s ceno na naslov: *Čedomir Živkov, Ilandža, Banat.*

Orehe
čista jederca, luščene — kupujem v vsaki množini po najboljši dnevni ceni. Interesentje, ki jih imajo naprodaj, naj pošljejo takoj vzorce in namembno ceno na tvrdko Z. Cvilak, Slov. Bistrica (Slovenija).

Službe iščejo

Službo natakarice
iščem; dobra spričevala. Nastop lahko takoj.. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 776.

Zaslužek

Zastopnika
za prodajo malih, dobrih in cenenih desinfektorjev iz Nemčije, iščem. Obrniti se je na D. P o p a r i ć, Split, Marmontova 3.

Pouk

Reven visokošolec
bi rad instruiral realne predmete proti nizkemu honorarju ali delni hrani. Ponudbe na upravo pod *»Akademik«*.

Cenik
semen, sadik nizkih in visokih vrtnic, krasnih peren in dalij, je izšel. Razpošilja brezplačno na zahtevo tvrdka Korsika, Ljubljana, Bleiweisova c.

Trgovski pomočniki

kot **skladiščniki**, se sprejmejo v veletrgovini **ED. SUPPANZ v Pristavi.**

ANTON KRIZNIČ
DANICA KRIZNIČ roj. MALALAN
POROČENA
LJUBLJANA — OPČINA — KANAL
9. FEBRUARJA 1929

Otvoritev nove gostilne tik postajališča Jevnica

Podpisani javljam slavnemu občinstvu, da otvorim v nedeljo dne 10. svečana 1929 na novo gostilno „Pri Godcu“ tik postajališča Jevnica. Zagotavljam v vseh ozirih najsolidnejšo postrežbo. Na razpolago bodo dobra okrepčila, izvrstna pristna vina, kakor tudi brezalkoholne pijače
Imenovano nedeljo ob 3. uri popoldne slovesna otvoritev. Pridite v čimnajvečjem številu, da okusite nove dobrine ob sviranju godbe in petju pevskega zbora iz Kresnic.

J. Godec.

Ljudska posojilnica
r. z. z n. z. v Ljubljani
vabi na
izredni občni zbor
ki se bo vršil 18. februarja 1929 ob 16 uri v posvetovalnici lastnega doma.
Dnevni red: S p r e m e m b a p r a v i l.
Ljubljana, 7. februarja 1929.
Načelstvo.

Kreditna zadruga detajlnih trgovcev v Ljubljani
r. z. z o. z.
naznanja, da bo poslovala od ponedeljka 11. t. m. naprej v svojih n o v i h poslovnih prostorih v
Tavčarjevi ulici štev. 7
vhod Cigaletova ulica štev. 1 (visoko pritličje).

Cenj. čitateljem se priporočajo naslednje tvrdke:

BLAŽ JANCAR soboslikarstvo in pleskar LJUBLJANA, Breg 6	**K. Pečenko** trgovina vseh vrst usnja in čevljarskih po[trebščin] Ljubljana Sv. Petra cesta [illegible]	»LJUSTRIRANI SLOVENEC« LETNIK 1926 SE ŠE DOBI
Elektroinstalacije za [illegible] in pogon, prodaja in previjanje elektromotorjev mehanična delavnica Elektropod et e Ljubljana Vi Jernejeva c. telef 325	**PRISTOU & BRICELJ** črkoslikarja, Ljubljana Resljeva c. 4 - Sv. Petra c. 3[illegible] Telef 290[illegible] Ustan 190	**Prodajalna K. T. D. (H. Ničman)** Ljubljana Kopitarjeva ul. [illegible]

Zahvala

Vsem, ki so izkazali zadnjo čast našemu nadvse dragemu in nepozabnemu soprogu, očetu, tastu in dedeku. gospodu

Rudolfu Lukačiču
posestniku v Središču

na njegovi zadnji poti, se najsrčneje zahvaljujemo. Zlasti se čutimo dolžne zahvaliti se preč. duhovščini, gg. govornikom za tolažilne besede, domačemu gasilnemu društvu, središkemu Orlu, cerkvenemu pevskemu zboru za ganljive žalostinke doma in na pokopališču ter vsem darovalcem vencev in cvetja. — Iskren »Bog plačaj« vsem prijateljem in znancem za izraze sožalja ter častno spremstvo pri pogrebu.
Središče, dne 7. februarja 1929.
Žalujoča rodbina LUKAČIČ - ŠTAMBERGER.

Zahvala

Vsem, ki so spremili našega predobrega in nepozabnega

Fančeta

na njegovi zadnji poti in ki so mu na kakršenkoli način izkazali čast, se iskreno zahvaljujemo.

Šent Vid nad Ljubljano, dne 7. februarja 1929.

Žalujoča družina **POBERAJ.**

WIEN - HOTEL RIVA

Meščan rodbinski hotel, nasproti Ausku fesstelle južnega in vzhodnega kolodvora (na levi strani), **popolnoma novo preurejen**! Najboljši komfort. — — Centralna kurjava kopeli, kavarna, restavracija v hiši. — — — Postajališče cestne železnice na vse strani. — — Sobe od S 4. — dalje
Hotel je pod vodstvom gospoda **Josipa Preywisch.**
V vseh sobah vodovod (Hochquelleitung), tekoča mrzla in topla voda.

Sir Arthur Conan Doyle:

Izgubljeni svet

62

(The lost world.)

Roman.

»Vam pa se je torej posrečilo rešiti si življenje, dragi moj mladenič. Opice so pač imele opravka z lovom na Indijance in se zato niso spomnile na v a s. Sicer pa bi se nedvomno povrnile zopet v taborišče, da ujamejo še vas. Seveda so morale, kakor ste pravili, nas od kraja opazovati z drevesa in so prav natančno vedele, da nas je za enega manj. Bile so vsekakor zaposlene izključno s svojim novim početjem; samo zato sem vas mogel danes zgodaj zbuditi jaz, sicer bi že to oskrbela namesto mene tolpa opic. No, mi pa smo med tem doživeli gorostasne stvari. Bog ti moj, vse skupaj se nam je zdelo kakor grozne sanje! Ali se spominjate orjaškega ostrega bambusovja, goščave tam spodaj ob robu stene, kjer smo našli Amerikančev okostnjak? No, ta kraj leži tik pod opičjo naselbino; tam imajo skakalnico za svoje ujetnike. Mislim da bi se tam lahko našli debeli kupi okostnjakov, če bi jih poiskali. Na vrhu, ob robu imajo poseben prostor za svoje prireditve; skakanje je pri njih posebna svečanost, ki se vedno vrši po določenem redu. Nesrečnike vržejo drugega za drugim v brezdno in zabava obstoji v tem, da gledajo, ali se sam razleti v kose ali se nabode na trsje. Tudi nas so vlekle gledat predstavo in ves opičji rod se je razvrstil po obronku. Strmoglavili so navzdol četvorico Indijancev, ki so jih bambusova stebla prebodla kakor igla kepo masla. Ni čuda, da smo videli, ko smo našli okostnjak onega bednega yankeeja,[1] kako mu rastejo bambusi skozi rebra. Bil je to grozovit in obenem vražje napet prizor. Bili smo vsi zavzeti, ko smo gledali smrtni skok, čeprav smo dobro vedeli, da pridemo takoj na vrsto pri skakalnici še mi.«

»No, do tega pa ni prišlo. Šestorico Indijancev, če sem prav razumel, so spravili za danes, a glavno vlogo pri današnji predstavi bomo igrali menda mi. Challenger bi se morebiti še zmazal, a Summerlee in jaz bi bila vsekakor med udeleženci. Opičji jezik obstoji namreč več kakor na polovico iz kretenj, tako da jih ni bilo pretežko razumeti. Sklenil sem torej, da je pravi čas poskusiti, kako se zmažem. Prevdaril sem na hitro vso stvar in na temelju svojih opazovanj izdelal vsaj v glavnem načrt. Vse sem moral urediti sam, ker Summerlee sploh ni prišel vpoštev in tudi Challenger ni bil veliko več vreden. Če se je njima posrečilo za kratek trenutek priti skupaj, takoj sta porabila ta čas za prepir; nikakor namreč se nista mogla zediniti glede znanstvene opredelitve rdečelasih hudičev, katerim smo padli v kremplje. Eden je pravil, da so to dryopithecusi, kakor na otoku Javi, drugi pa je trdil, da so to pithecanthroposi. Prismojenost, vam pravim, najneverjetnejša bedarija! Jaz pa, kakor sem že omenil, sem ugotovil nekoliko stvari, ki bi nam lahko utegnile koristiti. Predvsem niso te zverine kos človeku pri teku po ravnem svetu. Imajo namreč krivljaste, kratke noge, saj razumete? Pa tudi pretežek život. Še Challenger bi lahko prehitel pri teku na sto yardov za nekoliko yardov njih najboljšega tekača, in vi ali jaz bi bila v primeru z njimi naravnost svetovna zmagovalca. Druga točka pa je to, da nimajo pojma o puškah. Mislim, da še vedno ne razumejo, na kak način je dobil rano njih tovariš, ki sem ga obstrelil. Priti moramo samo zopet do pušk, sem si mislil, potem bomo že videli, kaj vse lahko naredimo.

»Danes zjutraj sem jo torej pobrisal: brcnil sem svojega čuvaja z nogo v debeli trebuh, tako da se je zvrnil na tla, in sem stekel v taborišče. Tam sem našel vas in puške, pa zdaj sva tu.«

»In profesorja!« zakričal sem v grozi.

»No, morava takoj nazaj, da jima pohitiva na pomoč. Saj ju nisem mogel vzeti s seboj. Challenger je sedel na drevesu, Summerlee pa ne bi bil kos naporom. Preostajalo mi je samo pohiteti po puške in ju potem poskusiti oprostiti. Seveda, bogve, ali ju niso opice iz maščevalnosti takoj vrgle čez krov. Challengerju menda niso storile nič hudega, a Summerlee ... za tega ne morem jamčiti. Njega bi itak na vsak način ugonobile. O tem sem trdno prepričan. S svojim begom torej nisem mogel ničesar poslabšati. Zdaj pa zahteva seveda najina čast, da pohitiva tovarišema na pomoč, da ju rešiva, ali, če bi nama ne bila sreča mila, da si naprtiva njuno usodo. Pripravite se torej, dragi moj mladenič pa bodite pogumni, ker ne veva, katera izmed obeh možnosti se lahko uresniči, še preden napoči večer.«

Poizkušam vam predočiti za lorda Roxtona značilno svojevrstno govorico, njegove kratke strnjene stavke in vedno napolšaljivi, napolnemarni slog. Vsekako je bil rojen voditelj. Čim večja nevarnost je grozila, tem boljše volje je postajal in tem živahneje govoril, živ ogenj mu je vzplamtel v sicer mrzlih očeh, in don-quixotski brki so drhteli od vesele razburjenosti. Bil je neprecenljiv tovariš v sličnih odločilnih trenutkih, ker je res imel rad nevarnost in tem bolj iz srca cenil vsako dramatično pustolovščino, čim večjo vlogo je pri njej imel: saj je imel vedno poseben športni užitek, če je tvegal življenje, če je le mogel usodi napovedati ponosno stavo, pri kateri je pomenila izguba — smrt. Če ne bi naju morila skrb za usodo najinih nasprotnikov, bi me nedvomno veselilo spustiti se v slično početje v družbi sličnega človeka. Bila sva že na nogah v najinem skrivališču sredi grmovja, ko me je nenadno pograbil za roko.

— Pri svetem Jurju, — je zašepetal, — zdaj pa prihajajo!

(Dalje.)

[1] Angleški zasmehovalni priimek za državljane Zedinjenih držav.

»Ljudska knjižnica iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani«: 24. zvezek: A. Marby, HANKA Lužiško-srbska povest Din 22 vez Din 30 — 25 zvezek: Haggard, HČI CESARJA MONTEZUME. Din 32 vez Din 42 — 26 zvezek Lorenzini, ŠTORŽEK IN NJEGOVO BURKASTO ŽIVLJENJE. Din 14, vez. Din 22 — 27. zvezek: Pregelj: OTROCI SOLNCA. Din 24, vez Din 32 — 28 zvezek: Haggard. KLEOPATRA Din 28, Din 40

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Terseglav.